

«КазАвтоЖол «ҰҚ» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

«БЕКІТІЛГЕН»
«КазАвтоЖол» ҰҚ» АҚ
Директорлар кеңесінің
шешімімен
2023 жылғы «14» сәуірнен
бастап
№~~11/28~~хаттама

**«КазАвтоЖол «Ұлттық Компаниясы» Акционерлік қоғамның
ішкі аудит қызметін ұйымдастыру бойынша саясаты**

Астана қ.

«КазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті үйымдастыру саясаты

МАЗМҰНЫ

Мазмұны

1. Жалпы ережелер.....	3
2. Сапа сипаттамаларының стандарттары	3
2.1. Тәуелсіздік және объективтілік	3
2.2. Кесіби құзыреттілік.....	3
2.3 Сапаны қамтамасыз ету және арттыру бағдарламасына қойылатын талаптар ішкі аудит.....	4
3. Этикалық стандарттар.....	6
4. Қызмет стандарттары.....	7
4.1. Жылдық аудитті жоспарлау.....	7
4.2. Аудиторлық тапсырмаларды орындау.....	10
4.3. Аудиторлық есеп.....	20
4.4. Берілген ұсынымдардың орындалу мониторингі.....	23
4.5 Жұмыс құжаттамасы.....	24
4.6. IАҚ қызметі туралы есеп.....	26
4.7. IАҚ қызметінің тиімділігін бағалау.....	27

«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

1. Жалпы ережелер

1. Осы «ҚазАвтоЖол «Ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамында ішкі аудитті ұйымдастыру жөніндегі саясат (бұдан әрі-тиісінше Саясат, Қоғам) ішкі аудитті ұйымдастыруды бірыңғай базалық қағидаттар мен рәсімдерді белгілеу мақсатында әзірленді.

2. Саясат Этика кодексінде, ішкі аудиторлар институтының (the Institute of Internal Auditor sInc) халықаралық кәсіби ішкі аудит стандарттарында көзделген негізгі ережелер мен талаптарға негізделе отырып әзірленді.(бұдан әрі - стандарттар) және «ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ Ишкі аудит қызметінің (бұдан әрі – IАҚ) тәртібіне және қызметін бағалауға қойылатын негізгі талаптарды қамтиды.

3. IАҚ кәсіби қызметті жүзеге асыру кезінде IАҚ мәртебесін, оның мақсатын, міндеттері мен функцияларын, құқықтары мен өкілеттіктерін және IАҚ туралы ережеде, Әдеп кодексінде және стандарттарда айқындалған өзге де талаптарды басшылықта алады.

4. Осы Саясатқа сәйкес әзірленетін IАҚ қағидалары мен өзге де нормативтік құжаттарын Қоғамның директорлар Кенесі жаңындағы Аудит жөніндегі комитет (бұдан әрі – аудит жөніндегі Комитет) мақұлдауға және Қоғамның Директорлар кенесі (бұдан әрі – директорлар кенесі) бекітуге тиіс.

5. Саясат осы саясаттың және өзге де нормативтік құжаттардың талаптарына, сондай-ақ стандарттардың талаптарына сәйкес келетін IАҚ қызметін ұйымдастыруға қатысты қосымша талаптар мен нормаларды әзірлеу және бекіту мүмкіндігін жоққа шығармайды.

2. Сапа сипаттамалары стандарттары

2.1. Тәуелсіздік және обьективтілік

6. IАҚ тәуелсіздігі өзінің міндеттері мен функцияларын іске асыру кезінде Директорлар кенесіне IАҚ ұйымдық бағыныстылығы мен функционалдық есептілігін көздейтін тиісті ұйымдық мәртебемен қамтамасыз етіледі. IАҚ қызметіне тікелей жетекшілік етуді аудит жөніндегі Комитет жүзеге асырады.

7. IАҚ тиісті түрде орындау және обьективті және бейтарап пайымдауларды қамтамасыз ету мақсатында өзіне жүктелген міндеттер мен функцияларды орындау кезінде қандай да бір адамдардың ықпалына тәуелсіз болуға тиіс.

8. IАҚ Тәуелсіздігінің критерийі жылдық аудиторлық жоспарды жасау, ішкі аудиттің әдістемелері мен рәсімдерін, қойылған мақсатқа жету үшін жұмыс көлемін таңдау және аудиторлық қорытындыларды көрсету кезіндегі Тәуелсіздік болып табылады.

9. Ишкі аудиторлар өз жұмыстарында бейтарап және бейтарап болуы керек және мұдделер қақтығысының туындауына жол бермеуі керек.

10. Өз функцияларын орындау процесінде обьективтілік пен бейтараптың қағидаттарын сақтау мақсатында ішкі аудиторлар кейіннен ішкі аудитке ұшырауы мүмкін қандай да бір қызмет түрлеріне тартылмауға және олар аудитке жататын кезең ішінде жүзеге асырған қызметтің немесе функциялардың аудитімен айналыспауға тиіс.

2.2. Кәсіби құзыреттілік

11. Ишкі аудиторлар өздерінің лауазымдық міндеттерін орындау үшін қажетті білім мен дағдыларға ие болуы керек.

«КазАвтоЖол «ҰҚ» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

12. IАҚ қызметкерлері өз рөлін орындау үшін қажетті ұжымдық білімге ие болуы және оларды үздіксіз кәсіби даму мен біліктілікті арттыру процесінде жетілдіру тиіс.

13. Ишкі аудиторлар критерийлері бағалау қабілеті болып табылатын жұмысқа кәсіби көзқарасты көрсетуі керек:

- аудиторлық тапсырманың мақсаттарына қол жеткізу үшін қажетті жұмыс көлемі;

- консультациялар беру жөніндегі тапсырманың сипаты мен орындалу мерзімдерін, сондай-ақ нәтижелер туралы есептілік нысанын қоса алғанда, клиенттердің қажеттіліктері мен күтулери;

- кепілдіктер мен консультациялар берілетін мәселелердің салыстырмалы күрделілігі, маңыздылығы немесе маңыздылығы;

- тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және корпоративтік басқару жүйелерінің барабарлығы мен тиімділігі;

- елеулі қателіктер, алайқтық немесе рәсімдерді сақтамау ықтималдығы;

- әлеуетті пайдамен салыстырғанда аудиторлық кепілдіктер мен консультациялар беруге арналған шығындар.

14. Ишкі аудиторлар алайқтық қаупін және ұйымның бұл тәуекелді қалай басқаратынын бағалау үшін жеткілікті білімге ие болуы керек.

15. Ишкі аудиторлар ақпараттық технологиялармен байланысты негізгі тәуекелдер мен бақылау рәсімдері туралы жеткілікті білімге ие болуы және тапсырылған тапсырмаларды орындау үшін жеткілікті көлемде аудиттің автоматтандырылған әдістерін пайдалана білуі тиіс.

16. Егер IАҚ қызметкерлерінің аудиторлық тапсырманы немесе тапсырманың бір бөлігін орындау үшін жеткілікті білімі мен дағдылары болмаған жағдайда, IАҚ белгіленген тәртіппен консультанттарды тартуға немесе ішкі аудитте косорсингті пайдалануға құқылы.

2.3. Ишкі аудиттің сапасын қамтамасыз ету және арттыру бағдарламасына қойылатын талаптар

17. IАҚ басшысы IАҚ қызметінің ішкі аудит анықтамасына, стандарттар мен Әдеп кодексіне сәйкестігіне бағытталған іс-шараларды көздейтін ішкі аудиттің кепілдігі мен сапасын арттыру бағдарламасын әзірлеп, қабылдауы және оны IАҚ іске асыруын қамтамасыз етуі тиіс. Сондай-ақ, жұмыс сапасын қамтамасыз ету үшін қабылданған іс-шаралардың орындалуын үнемі қадағалап отыруы керек.

18. Кепілдік және сапаны арттыру бағдарламасы IАҚ қызметінің барлық түрлерін қамтуға және мақсаттары мен міндеттері, сондай-ақ іске асыру тәсілдері IАҚ қызметін реттейтін стандарттар мен ішкі нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес келуге тиіс ішкі және сыртқы бағалауды жүргізуі көздеуге тиіс.

19. Кепілдік беру және ішкі аудит сапасын арттыру Бағдарламасы шеңберінде ішкі бағалау мазмұны мен талаптары Тиісті саясаттар мен рәсімдер шеңберінде белгіленетін ағымдағы мониторинг және мерзімді тексерулер нысанында жүзеге асырылады.

20. Ағымдағы мониторинг процестерді, бағалау және талдау құралдарын, сондай-ақ IАҚ қызметінің ішкі аудит анықтамасына, этика кодексіне және стандарттарға сәйкестігін кейіннен бағалау үшін қажетті ақпаратты пайдалана отырып жүзеге асырылады. Ағымдағы бақылау процесінде қолданылатын процестер мен құралдар мыналарды қамтуы керек:

- ішкі аудиторлардың Тәуелсіздік, адалдық, объективтілік, құпиялылық және кәсіби этика стандарттарын сақтауы бөлігінде тапсырманың орындалуын қадағалау;

«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

- қоғамда қабылданған ішкі аудит рәсімдері мен әдістемелерінің және оның нәтижелері бойынша дайындалған ішкі аудитті ұйымдастыру жөніндегі жұмыс құжаттамасының саясатының сәйкестігін бақылау;

- аудиторлық тапсырмалардың нәтижелері бойынша қорытындылар мен қорытындылардың барабарлығы мен негізділігін тексеру;

-тексеру кестелерін (чек-параптарды)толтыру;

- клиенттерден және басқа мүдделі тараптардан кері байланыс;

- тиісті аудитке қатыспайтын IАҚ қызметкерлерінің жұмыс құжаттарын іріктең сараптамалық бағалауы;

- ішкі аудиторлар өздеріне жүктелген міндеттерді орындаған немесе тиісінше орындаған жағдайларда оларға қатысты қажетті шаралар қабылдау;

- қызмет нәтижелерінің басқа көрсеткіштерін талдау (мысалы, аудиторлық циклдің ұзақтығы және ұсыныстар қабылдау).

21. Ишкі аудиторлардың жұмыс сапасын бақылау жүйесі IАҚ басшысы мен аудиторлық тапсырма басшысының кәсіби пікіріне негізделуге, аудиторлық тапсырмаларды орындау процесінде ішкі аудиторлардың жұмыс сапасына объективті және жан-жақты бағалауды қамтамасыз етуге тиіс.

22. IАҚ басшысы ішкі аудиторлар қызметінің ағымдағы мониторингі шенберінде олардың жұмысының сапасын бағалау өлшемшарттарын әзірлеуді және бағалау рәсімдерін тұракты және/немесе кезендік негізде (тоқсан, жыл) жүргізуі қамтамасыз етуге тиіс. IАҚ қызметкерлерінің жұмыс сапасын бағалау нәтижелері тоқсан сайын және жылдық негізде жүргізілетін ішкі аудиторлар жұмысының тиімділігін бағалау шенберінде аудит жөніндегі комитетке және директорлар Кеңесіне көрсетіледі және ұсынылады.

23. Ишкі аудиторлардың жұмыс сапасын бақылау жүйесі IАҚ басшысының ішкі аудиторларды кәсіптік оқытуды одан әрі жоспарлау үшін, жұмыс сапасын арттыру мақсатында және аудиторлық тапсырмаларды жоспарлау және орындау кезінде ішкі аудиторлардың кәсіптік қасиеттерін негұрлым тиімді пайдалану үшін қажетті ақпарат алудың ықпал етеді.

24. IАҚ қызметін мерзімді тексерулер IАҚ-ның ішкі аудит анықтамасына, этика және стандарттар кодексіне сәйкестігін бағалау мақсатында Өзін-өзі бағалау нысанында да, ішкі аудит саласындағы білікті тәуелсіз бөгде маманды (сертификатталған ішкі аудитор) тарта отырып, кемінде үш жылда бір рет жүргізіледі.

25. Мерзімді тексеру сапанды бағалау бойынша ішкі аудиторлар институтының әдістемелік құралын немесе осыған ұқсас әдістемені пайдалана отырып жүргізіледі. Ишкі бағалау нәтижелері бойынша есептілік құрылымы тексеру нәтижелеріне жеткілікті объективтілік пен сенімділікті қамтамасыз етуге тиіс.

26. IАҚ сыртқы бағалаудың кемінде бес жылда бір рет білікті және тәуелсіз бағалаушы жүргізеді. Сыртқы бағалау жүргізілуі мүмкін:

- толық сыртқы бағалау түрінде;

- тәуелсіз сыртқы растаумен өзін-өзі бағалау түрінде.

27. Сыртқы бағалау ішкі аудит қызметінің мынадай элементтерін қоса алғанда, мәселелердің кең ауқымын қамтуы тиіс:

- ішкі аудит анықтамасына, этика кодексінің және стандарттардың талаптарына, сондай-ақ ішкі аудит бөлімшесі туралы Ережеге, жоспарларға, саясатка, рәсімдерге, практикаларға және қолданылатын заннамалық және нормативтік талаптарға сәйкестігі;

- Директорлар кеңесі. Аудит жөніндегі комитет, атқарушы орган және функционалдық басшылық білдірген ішкі аудит қызметіне қатысты құтулер;

- ішкі аудитті қоғамды басқару процесіне интеграциялау, оның ішінде процестің негізгі қатысушыларының топтары арасындағы және ішіндегі өзара іс-қимыл;

- ішкі аудит қолданатын құралдар мен әдістер;

«КазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

- персоналдың процестерді жетілдіруге назарын қоса алғанда, персоналдың білімі, тәжірибесі мен арнайы дағдыларының жиынтығы;
- ішкі аудиттің Қоғам қызметін жетілдіруге қосқан үлесін анықтау.

28. IАҚ басшысы аудит жөніндегі Комитетпен сыртқы бағалауды жүргізуін кезеңділігін, сыртқы сарапшының біліктілігі мен тәуелсіздігін, оның ішінде кез келген ықтимал мүдделер қақтығысын талқылауға тиіс. Сыртқы сарапшыны таңдау кезінде IАҚ басшысы сыртқы сарапшының біліктілігі мен тәуелсіздігіне қойылатын стандарттардың талаптарын қарауды және сақтауды қамтамасыз етуге тиіс.

29. IАҚ мерзімді бағалау және сыртқы бағалау нәтижелері туралы есептерді аудит жөніндегі комитет пен директорлар Кенесі тиісті шешімдер мен ұсынымдар қабылдай отырып қарайды.

3. Этикалық стандарттар

30. Ишкі аудиторлар өз қызметін адалдық, объективтілік, құпиялылық, Қесіби құзыреттілік қағидаттарына негіздеуі және осы қағидаттарға сәйкес мінез-құлық ережелерін ұстануы тиіс.

31. Адалдық-ишкі аудиторлар өз жұмыстарын адаптациялық жағдайларда жауапкершілікпен орындауға және егер ішкі аудиттің кесіби стандарттары талап етсе, тиісті ақпаратты ашуға міндетті қағидат.

32. Объективтілік-ишкі аудиторлар аудит объекті туралы ақпаратты жинау, бағалау және беру процесінде және өз пайымдауларында өздерінің және басқа адамдардың мүдделерінің ықпалына түспеуге тиіс кесіби объективтіліктің ең жоғары деңгейін көрсетуге міндетті қағидат.

33. Құпиялылық – мұндай ақпаратты ашуға оны беру шарттарымен жол берілген не заңнамаға сәйкес қажет болған жағдайларды қоспағанда, ішкі аудиторлар өздерінің өкілеттіктеріне сәйкес алған ақпаратты жария етпеуге тиіс қағидат.

34. Қесіби құзыреттілік-ишкі аудиторлар ішкі аудит қызметтерін көрсету үшін қажетті білімді, дағдылар мен тәжірибелі толық көлемде қолдануы, өзінің кесіби шеберлігін, сондай-ақ жұмыс сапасын үздіксіз арттыруы тиіс қағидат.

4. Қызмет стандарттары

4.1. Жылдық аудитті жоспарлау

35. IАҚ басшысы қоғам үшін ішкі аудиттің барынша пайдалылығын қамтамасыз ету үшін IАҚ қызметін тиімді басқаруы тиіс.

36. Жыл сайын, 1 қарашадан кешіктірмей IАҚ ішкі аудитке жататын бизнес-процесстер, рәсімдер немесе қызмет түрлері немесе функциялары (қоғам бөлімшелері) көрсетілеттің келесі жылға арналған тәуекелге бағдарланған жылдық аудиторлық жоспарды (бұдан әрі – ББТ) әзірлеуді бастауы тиіс.

37. Тәуекелге бағдарланған ГАП-ты әзірлеуге дейінгі алдын ала рәсімдер миналар болып табылады:

- аудит салаларының картасын (тізбесін) жасау / жаңарту (**1-қосымшаның нысаны бойынша**);
- бекітілген картаны және қоғамның жоспарлы жылға арналған тәуекелдер тізілімін талдау.

38. Аудит салаларының картасы қоғамның барлық бизнес-процестеріне, оның ішінде филиалдар жүзеге асыратын жобаларды сүйемелдеу бойынша жасалады. Сондай-ақ, аудит салаларының картасын жасау/жаңарту кезінде қоғамның еншілес, тәусілді және бірлесіп бақыланатын ұйымдарындағы қатысу үлестерін сатып алушы не иеліктен шығаруды қоса алғанда, қоғам активтерінің күрілымы ескеріледі.

«КазАвтоЖол «ҰҚ» АҚ-да ішкі аудитті үйымдастыру саясаты

39. Аудит салаларының картасы белгіленген тәртіппен аудит жөніндегі Комитетпен мақұлдануға тиіс. Жыл сайынғы негізде не басқа да қажетті жағдайларда аудит салаларының картасы белгіленген тәртіппен (2-қосымшаның нысаны бойынша) жаңартылуға және мақұлдау рәсімінен өтуге тиіс.

40. Аудит салаларының картасына ГАП-қа енгізілетін аудиторлық тапсырмаларды тандау үшін маңызы бар мынадай қосымша факторлар енгізіледі:

-өткен жыл ішінде бизнес-процесте өзгерістердің болуы. Бұл фактор бизнес-процесте болған өзгерістерді, соның ішінде бөлімшелер мен қызметкерлер арасындағы функционалдылықты қайта бөлуді, бөлімше құрамындағы елеулі өзгерістерді және т. б. көрсетеді (1-бизнес-процесс «орнықты», 2-бірқатар өзгерістер болды, 3-бизнес-процесс жаңа немесе айтарлықтай өзгерді);

- алдыңғы тексерудің нәтижелері (Берілген ішкі бақылау рейтингіне байланысты: 1- «күшті», 2 – «жеткілікті», 3 – «жақсартуды қажет етеді», 4 – «қанағаттанарлықсыз» немесе алдыңғы тексерулер бойынша деректер жоқ);

- соңғы аудиттің ескіруі (1-Егер бизнес – процесс бір жыл бұрын, 1.5 – егер екі жыл бұрын, 2-Егер 2 жыл бұрын немесе мұлде тындалмаған болса).

41. Әрбір аудиторлық тапсырма үшін мынадай формула бойынша аудиторлық тапсырманың рейтингі есептеледі: аудиторлық тапсырманың рейтингі = жиынтық тән тәуекел *(соңғы өзгерістердің болуы + алдыңғы тексерудің нәтижелері) * соңғы аудиттің ескіруі

42. Осылайша салынған аудит салаларының картасы аудиторлық тапсырма рейтингінің төмендеуіне қарай сарапанады. Бұл ретте барлық аудиторлық тексерулер 4 топқа бөлінеді:

- ең жоғары рейтингі бар тексерулердің алғашқы 10% - ы жоғары тәуекел аймағын білдіреді;

- келесі 30% жоғары тәуекел аймағын білдіреді;

- келесі 40% орташа тәуекел аймағын білдіреді;

- ең төменгі рейтингі бар 20% соңғы топ тәуекел тобы болып саналады.

Мысалы, егер аудит салаларының картасына барлығы 24 әлеуетті аудиторлық тапсырма енгізілсе, онда жоғары тәуекел аймағына - 2-3 тапсырма, жоғары тәуекел аймағына – 7 тапсырма, орташа - 9 тапсырма, төмен-5-6 тапсырма жатқызылады.

43. Гар құрастыру кезінде оған төрт топтың әрқайсысынан үлгі кіреді. Бұл ретте:

- ГАП-қа жоғары тәуекел аймағына кіретін барлық аудиторлық тапсырмалар енгізіледі;

- ГАП-қа жоғары тәуекел тобындағы аудиторлық тапсырмалардың 50% - ы, орташа тәуекел аймағындағы тапсырмалардың 25% - ы және төмен тәуекел тобындағы тапсырмалардың 10% - ы ірікте енгізіледі.

Жоғарыда қарастырылған мысалда 24 ықтимал аудиторлық тапсырманың ішінде ГАП-қа жоғары тәуекел аймағынан 2-3 тапсырма, жоғары тәуекел тобынан 3-4 тапсырма, орташа тәуекел тобынан 2 тапсырма және төмен тәуекел тобынан 0-1 тапсырма енгізіледі. ГАП-тағы аудиторлық тапсырмалардың жалпы саны 8-9 тапсырманы құрайды.

44. IАҚ Директорлар кеңесінің шешімі бойынша аудит салаларының картасында көзделмеген бизнес-процестерге аудиторлық тексерулер жүргізуі мүмкін.

45. Ишкі аудитке жататын салаларды анықтағаннан кейін, ішкі аудиторлар әр саланың маңыздылығын IАҚ алдына қойылған міндеттер тұрғысынан бағалап, жылдық аудиторлық жоспармен қамтылатын бағыттарды анықтауы керек. Бұл ретте, тәуекелдер картасына сәйкес ең жоғары тәуекелдер байланысты бизнес-процестерге және қоғам қызметінің бағыттарына және/немесе ішкі бақылау жүйелері ең сенімсіз бизнес-процестерге баса назар аударылуы тиіс.

ГАП әзірлеудің негізі тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылаудың тиімділігіне жауап беретін қоғамның басшылығы және ішкі аудиторлар құрастырған аудит

«КазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

салаларының картасы болып табылатын тәуекелдер картасы болып табылады. IAҚ өз кезегінде жаңа тәуекелдерді анықтауды және/немесе бар тәуекелдерді ықтимал қайта бағалауды қамтамасыз ету мақсатында тәуекелдерді тәүелсіз бағалауды жүргізуі тиіс. IAҚ Қоғам алдында тұрған негізгі тәуекелдердің бағасын тексеруі, сондай-ақ орындалған аудиторлық тапсырмалар мен ұсынылған ақпарат негізінде ұсынымдар дайындау арқылы тәуекелдерді басқаруга көмек көрсетуі тиіс.

46. IAҚ басшысы жоспарды орындау үшін IAҚ ресурстарын, оның ішінде ішкі аудитті жүргізуге кететін уақыт шығындарының есептеулерін және ішкі аудиторлардың біліктілігін арттыру үшін қажетті уақытты және олардың жыл сайынғы енбек демалыстарын (4-көсімшаның нысаны бойынша) ескере отырып, тәуекелге бағдарланған БААЖ (3-көсімшаның нысаны бойынша) жасауды қамтамасыз етуге тиіс. Қызметкерлерді жоспардан тыс аудит жүргізуге, сыртқы аудитор мен өзара іс-қимыл жасауға және берілген ұсынымдарды кейіннен сүйемелдеуге бағыттауға байланысты уақыт резерві көзделеді.

47. ГАП қамтудың қажетті ауқымын анықтау үшін IAҚ мыналарды ескеруі тиіс:

1) аудит салаларының картасына енгізілген бизнес-процестерді ішкі бақылау жүйесін алдын ала бағалау;

2) ресурстар ең жоғары (жоғары) тәуекелдерге тән бизнес-процестерге және қоғам қызметінің бағыттарына шоғырландырылуға тиіс;

3) аудиторлық жоспарға тәуекелдерді бағалау процесінің нәтижесінде қоғам басшылығы «түйінді» («көтерілген») деп айқындаған тәуекелдер енгізілуі тиіс;

4) рейтинг өлшемшарттарының барабарлығын және тәуекел тобын айқындаудың дұрыстығын раставу және аудитті жан-жақты қамтуды қамтамасыз ету үшін аудиторлық жоспарға түйінді емес (орташа) және төмен тәуекелдердің барабар саны енгізілуге тиіс;

5) қоғам бюджетінің құны мен құрылымы;

6) Қоғамның корпоративтік және ұйымдық құрылымындағы өзгерістер;

7) қоғам қызметінің нақты бағыттары бойынша, атап айтқанда ішкі бақылау жүйелерінің (бұдан әрі – IAҚ) сапасына және соңғы уақытта ішкі бақылау жүйесіне енгізілген өзгерістерге қатысты IAҚ қарамағында бар ақпаратты;

8) модификацияланған және енгізуге жоспарланған процестерді/жобаларды шолу нәтижелері;

9) қоғамның басшылығы мен құрылымдық бөлімшелерінің аудит жүргізу туралы ұсыныстары;

10) IAҚ басқалардың, мысалы, реттеуші және қадағалау органдарының сыртқы аудиторларының, сарапшылардың, бағалаушылардың жұмысын пайдалана алатын дәрежесі.

48. Әрбір аудиторлық тапсырма үшін ГАП қалыптастыру кезінде қоғам үшін ішкі аудиттің пайдалылығы мен тиімділігін көрсетуі тиіс мақсаттар айқындалуы тиіс.

49. Аудиторлық тапсырмалардың мақсаттары аудит объектісіне (бизнес-процесс/кіші процесс, құрылымдық бөлімше, филиалдар) қатысты тәуекелдерді алдын ала бағалау және ішкі бақылау жүйесінің нәтижелерімен және жалпы қоғамдағы корпоративтік басқару процестерін бағалаумен байланысты болуы керек.

50. IAҚ басшысы аудит объектісі мен тапсырыс берушілердің де, ішкі аудиторлардың да барабар түсініү мен қабылдауы үшін аудиторлық тапсырмалардың мақсаттарының нақты және анық тұжырымдалуын қамтамасыз етуі тиіс. Аудиторлық тапсырманың мақсаты шенберінде аудит саласын негізге ала отырып, аудиттің тиісті нысаны (түрі) негізделуге тиіс:

- **Операциялық аудит** - Аудит объектісін (қоғамды) басқару тиімділігіне сенімділік дәрежесі туралы, оның ішінде ДЖК сенімділігі мен тиімділігін бағалай отырып, пікірді раставу;

«КазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

- **Қаржылық аудит** - аудит объектісінің есептік жазбалары дәл және уақтылы және олардың негізінде жасалған есептілік дүрыс деген пікірді растау;
- **Комплаенс-аудит** - занама талаптарының, қоғамның ішкі құжаттарының сақталуын және осы талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ету үшін қолданылатын жүйелер мен рәсімдердің барабарлығын бағалау;
- **Ақпараттық жүйелердің (ақпараттық технологиялардың) аудиті** - қоғамның ақпараттық жүйелерінің қауіпсіздігін (корғалуын) және оларды пайдалану тиімділігін бағалау.

51. ГАП, IАҚ жасау кезінде мынадай мақсаттарға қол жеткізуге қатысты корпоративтік басқару процесін жетілдіруге бағытталған тиісті ұсынымдарды бағалауға және беруге байланысты маңызды міндеттердің біріне қажетті назар аударуға тиіс:

- 1) қоғам шеңберінде тиісті этикалық стандарттар мен құндылықтарды енгізу, сақтау және ілгерілету;
- 2) қоғамның тиісті органдары мен бөлімшелерін тәуекелдер және бақылау мәселелері бойынша ақпаратпен тиімді қамтамасыз ету;
- 3) Директорлар кеңесі, Қоғамның атқарушы органы, сыртқы және ішкі аудиторлар арасындағы қызметті тиімді үйлестіру және ақпарат алмасу.

52. Қоғамның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау (тұтастай алғанда және/немесе негізгі бизнес-процесстер бөлінісінде), тәуекелдерді басқаруды және корпоративтік басқару жүйесін бағалау, әдетте, жыл сайын, тиісті салалардағы Директорлар кеңесіне жыл сайынғы негізде кепілдіктер беру үшін, сондай-ақ IАҚ қызметін негізделген жоспарлау мақсатында IАҚ жүзеге асырылуы тиіс.

53. ГАП-тағы аудиторлық тапсырмаларды орындау мерзімдері аудит объектісінің ағымдағы қызметіне ең аз әсер етуді ескере отырып белгіленуге тиіс. Аудиторлық тапсырмаларды орындаудың жоспарланған мерзімдері мүдделі тараپтарға ұсынылатын есептердің уақтылығы мен өзектілігін қамтамасыз етуге тиіс.

54. ГАП жобасы (алдағы жылға) аудит жөніндегі комитет алдын ала қарағаннан/мақұлдағаннан кейін 1 желтоқсаннан кешіктірмей Директорлар кеңесіне бекітуге ұсынылуы тиіс.

55. Жобамен ГАПОВА аудиторлық жоспар мен аудиторлық тапсырмалардың негізdemесі бойынша талдамалық жазба ұсынады.

56. Директорлар Кеңесі бекіткен ГАП ақпараттандыру мақсатында IАҚ басшысы қоғамның атқарушы органының басшысына ұсынуға тиіс.

57. IАҚ басшысы ГАП-ты қайта қарауға және аудиторлық тапсырмалардың басшыларымен оған өзгерістер мен толықтырулар енгізу қажеттігін талқылауға тиіс:

- Директорлар Кеңесінің тиісті шешімі негізінде Директорлар кеңесінің тәрағасы немесе мүшелері бастамашылық жасаған жоспардан тыс тапсырмаларды алу;

- аудиторлық тапсырмаларды орындау нәтижелері бойынша жаңа тәуекелдерді анықтау және/немесе бар тәуекелдерді қайта бағалау.

58. IАҚ басшысы ГАП-ты уақтылы түзетуді және оған белгіленген тәртіппен өзгерістер енгізуді қамтамасыз етеді.

4.2. Аудиторлық тапсырмаларды орындау

59. IАҚ басшысы аудиторлық тапсырмалардың мақсаттарына да, жалпы ішкі аудиттің мақсаттарына да қол жеткізуге ықпал ететін озық тәжірибелер мен рәсімдерді енгізу жолымен ГАП-та көзделген аудиторлық тапсырмаларды жоспарлау мен жүргізуі тиімді ұйымдастыруды қамтамасыз етуге тиіс.

60. Аудиторлық тапсырманы орындау процесі бірнеше кезеңнен тұрады, атап айтқанда:

«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

- алдын ала тексеру жүргізуді қоса алғанда, аудиторлық тапсырманы жоспарлау;
- аудиторлық рәсімдерді жүргізу;
- аудиторлық тапсырманың нәтижелерін қалыптастыру;
- «аудиторлық есептің» түпкілікті редакциясы бекітілгеннен кейін аудиторлық тапсырма материалдарымен ИАҚ жұмысы, оның ішінде ИАҚ ұсынымдарының орындалуына мониторинг жүргізу.

61. Аудиторлық тапсырманың басшысы мониторинг арқылы ішкі аудиттің жүргізілуіне бақылауды жүзеге асыруға тиіс:

- 1) жоспарланған көлеммен салыстырғанда нақты жұмыстардың көлемі;
- 2) ішкі аудитті жүргізуге кететін уақыт шығындарының есебіне сәйкес аудиторлық тапсырманы орындау;
- 3) аудит аяқталғаннан кейін қандай да бір стандартты емес жағдайларды болдырмау үшін жүзеге асырылуы тиіс орындалған жұмысты уақтылы тексеру.

62. Қоғамның орналасқан жерінен басқа жерде орналасқан аудит объектілерінің ішкі аудиті, олардың орналасқан жеріне шығу қажет болған жағдайда, Қоғамның ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен қызметтік іссапарларды алдын ала ресімдей отырып жүзеге асырылады.

63. Қажет болған жағдайда аудиторлық тапсырманы жүзеге асыру мерзімін ИАҚ басшысы аудиторлық тапсырма басшысының қызметтік жазбасы негізінде аудиторлық тапсырмаға тиісті толықтырулар енгізу жолымен ұзартса алады.

4.2.1. Аудиторлық тапсырманы жоспарлау

64. Аудиторлық тапсырманы жоспарлау процесі келесі кезеңдерді қамтиды:

- 1) аудиттелеңтін объектіні (бизнес-процессі) алдын ала тексеру;
- 2) аудиторлық бағдарламаны әзірлеу;
- 3) ішкі аудитті жүргізуге кететін уақыт шығынын есептеуді қоса алғанда, аудиторлық тапсырманы орындау үшін ресурстарды айқындау;
- 4) аудиторлық тапсырма жасау.

65. Аудиторлық тапсырманы жоспарлауды ішкі аудиторларды тарта отырып, аудиторлық тапсырманың басшысы жүзеге асырады.

66. Аудиторлық тапсырманы жоспарлау процесі, әдетте, аудиторлық тапсырма басталғанға дейін 15 жұмыс күнінен басталуы керек.

67. Аудиторлық тапсырманы жоспарлау жөніндегі материалдар ИАҚ басшысының қарауына аудиторлық тапсырманы жүзеге асыру басталған күнге дейін 5 жұмыс күні бүрын ұсынылады.

68. Аудиторлық тапсырманы жоспарлаудың және ИАҚ басшысына жоспарлау жөніндегі материалдарды ұсынудың сапасы, толықтығы мен уақтылығы үшін жауапкершілік аудиторлық тапсырманың басшысына жүктеледі.

69. Жоспардан тыс шұғыл аудиторлық тапсырмаларды орындау немесе мүлік пен міндеттемелерді түгендеу кезінде ИАҚ оларды жоспарлаудың жекелеген рәсімдерін жүргізбей орындауга кірісуге құқылы.

70. Ішкі аудиторлар ішкі аудитті тиімді жүргізу мақсатында әрбір аудиторлық тапсырманы жоспарлау процесін әзірлеуі және құжаттамалық ресімдеуі тиіс.

A) аудит объектісін (бизнес-процесс) алдын ала тексеру:

71. Алдағы аудитті тиімді жоспарлау үшін аудиттелеңтін объектіге (бизнес-процеске) алдын ала тексеру жүргізу қажет. Бұл зерттеудің міндеті аудиттелеңтін объектінің немесе бизнес-процессің нақты мақсаттарын, оның құрылымын немесе өткен тексеруден кейінгі ондағы өзгерістерді зерттеу болып табылады. Сондай-ақ аудиттелеңтін бизнес-процессің материалдылық деңгейін бағалауға тиісті назар аудару қажет, бұл жалпы қоғам үшін осы процесстің ИБҚ тиімсіз ұйымдастырылуының салдарының маңыздылығы туралы объективті түрде айтуда мүмкіндік береді.

«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті үйымдастыру саясаты

72. Алдын ала тексеру кезеңінде аудиторлар аудиттің объектісі мен мақсаттарына байланысты:

- аудит объектісінің қызметін немесе аудиттегі процесті үйымдастыруды реттейтін ішкі нормативтік құжаттамаға талдау жүргізеді;

-аудит объектісінің үйымдық құрылымын, бизнес-процесстерін алдыңғы аудит кезеңінде оның функциялары мен құрылымындағы өзгерістерді нақтылай отырып зерттейді (егер болған болса);

- аудит объектісінің қаралып отырған бизнес-процесіне немесе бизнес-процесстеріне қызмет көрсететін деректер базасымен және бағдарламалық қамтамасыз етумен танысады жүргізеді;

-осы бизнес-процестің немесе аудит объектісінің өткен аудиторлық тапсырмаларының нәтижелерін талдайды (олар болған жағдайда);

- қабылданған тиісті шараларды бағалау мақсатында алдыңғы аудиттің, реттеуіші және қадағалау органдарының тексерулерінің нәтижелері бойынша жүзеге асырылған іс-шараларды талдайды;

-процесті(ларды) үйымдастыру мәселелері бойынша бизнес-процестің(лердің)есін және басқа да қатысушыларын сәйкестендіреді және сұхбаттасады;

-бизнес-процестің(процестердің) нақты мақсаттарын олардың қоғамның даму стратегиясына және мақсат қою қағидаттарына сәйкестігі тұрғысынан талдайды (нақтылау, өлшемділік, келісімділік, өзектілік, қол жеткізуін үақытша шектелуі);

- қолданыстағы бақылау рәсімдерін көрсете отырып, аудит объектісінің қаралатын бизнес-процесстерін үйымдастырудың нақты схемасын қалыптастырады;

- аудит объектісінің шығыстар сметасын (бюджетін) пайдалану және атқарылған жұмыс туралы есептерді зерделейді;

- қоғам менеджменті жүргізетін тәуекелдерді бағалау нәтижелерін талдайды (ол болған жағдайда) және қажет болған жағдайда аудиттегі объектінің немесе бизнес-процестің тәуекел салаларын бағалаудың қосымша рәсімдерін жүргізеді;

- аудиторлық тапсырманы жоспарлау кезеңінде белгілі болған проблемалық мәселелерді анықтайды;

- процестің тиімділігі мен үнемділігін анықтау үшін қолданылатын бағалау жүйесі мен көрсеткіштерді талдаңыз;

-әлсіз және күшті жақтарын анықтау мақсатында аудит объектісінің немесе бизнес-процестің ИЖК алдын ала бағалауын береді.

73. Алдын ала тексеру қорытындылары бойынша аудиторлық тапсырманың басшысы алдағы аудиттің негізгі аспектілерін (оның ішінде мерзімдері мен көлемдерін) дәл айқындауға тиіс, олардың негізінде аудиторлық бағдарлама қалыптастырылады.

74. Сауатты жүргізілген алдын ала тексерудің негізгі нәтижелерінің бірі аудитордың талданатын бизнес-процестің немесе аудит объектісінің нақты үйымын барабар тұсінуі (орындауға жауапты рәсімдердің реттілігі, орындаудың нақты мерзімдері) және оны реттеу деңгейін объективті бағалау болып табылады.

Б) аудиторлық бағдарламаны әзірлеу және ресурстарды анықтау:

74. IAҚ басшысы мен аудиторлық тапсырма басшысының басшылығымен ішкі аудиторлар тәуекелдерді бағалау нәтижелері негізінде аудиттің ауқымы мен кезеңін, аудиторлық тапсырманың мақсаттарына қол жеткізу үшін қажетті жоспарланған аудиторлық рәсімдердің сипатын, уақыт шеңберін және көлемін айқындайтын аудиторлық бағдарламаны (**5-қосымша Нысаны бойынша**) жасап, Құжаттамалық ресімдеуге тиіс. Аудиторлық бағдарлама ішкі аудитті жүзеге асыратын ішкі аудиторға арналған нұсқаулықтар жиынтығы, сондай-ақ жұмыстың тиісті орындалуын бақылау және тексеру құралы және ішкі аудиттің тиімділігін қамтамасыз етуі керек.

«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

75. Аудиторлық тапсырманың басшысы аудиторлық тапсырманы жүргізуге кететін уақыттың есебін (**6-қосымшаның нысаны бойынша**) оның барлық кезеңдерін ескере отырып жүзеге асырады және ІАҚ басшысының келісімі бойынша аудиторлық тапсырманың мақсаттарына қол жеткізу үшін қажетті ресурстарды айқындауды.

Аудиторлық топтың құрамы аудиторлық тапсырманың сипаты мен күрделілік дәрежесіне, уақыт шектеулеріне және нақты ресурстардың болуына байланысты анықталуы керек.

76. Аудиторлық бағдарлама аудиторлық тапсырманы орындау үшін қажетті ресурстарды шамамен бағалау болып табылатын ішкі аудитті жүргізуге кететін уақытты есептеумен байланысты болуы керек.

77. Аудиторлық тапсырманың басшысы аудиторлық бағдарламаны жасау кезінде мынадай рәсімдерді орындауы және / немесе орындауын қамтамасыз етуі тиіс:

1) аудит нәтижелері бойынша қорытынды алу үшін қажетті аудиторлық дәлелдемелердің сипатын айқындау;

2) аудиторлық ақпаратты жинау үшін қажетті рәсімдерді айқындау;

3) олардың ішіндегі ең маңыздысы мен маңыздыларының бастапқы жүргізілуін қамтамасыз ету мақсатында басым іс-әрекеттер мен рәсімдерді белгілеуге;

4) бақылау рәсімдерін тестілеу үшін операциялардың/рәсімдердің түрлерін және іріктеменің тиісті мөлшерін айқындауға міндетті.

78. Аудиторлық бағдарлама аудиторлық тапсырманың мақсаттарына қол жеткізу үшін алдын ала тексеру және қажетті ресурстар нәтижелері бойынша әзірленеді.

Алдын ала тексеру нәтижелері бойынша аудиттің ауқымы мен кезеңі, аудиторлық топтың құрамы (аудиторлық тапсырманың басшысын қоса алғанда, ішкі аудиторлар арасында ішкі аудитке жататын операцияларды/рәсімдерді (мәселелерді) бөле отырып) айқындалады.

79. Ішкі аудитор құрастырган аудиторлық бағдарлама аудиторлық тапсырманың басшысымен келісілуі және оның мазмұны мен оны іске асыруға арналған ресурстардың шығындары бойынша ұсынылған негізінде ІАҚ басшысы бекітуі тиіс.

80. Аудиторлық бағдарлама қажет болған жағдайда аудиторлық тапсырманы орындау барысында нақтылануы және қайта қаралуы және жаңа аудиторлық рәсімдерді пайдалануға жол беруі мүмкін, ейткені ішкі аудитордың өз жұмысын жоспарлауы аудиторлық тапсырманы орындаудың барлық уақытында, өзгермелі жағдайларға немесе аудиторлық рәсімдерді орындау барысында алынған күтпеген нәтижелерге байланысты ұздіксіз жүзеге асырылады. Аудиторлық бағдарламаға елеулі өзгерістер енгізу себептері құжатталуы тиіс.

В) аудиторлық тапсырма жасау:

81. Аудиторлық тапсырманы аудиторлық бағдарламаның негізінде аудиторлық тапсырманың басшысы (**7-қосымшаның нысаны бойынша**) жасайды және ІАҚ басшысы бекітеді.

82. Аудиторлық тапсырмада келесі ақпарат бар:

1) аудит объектісінің атауы;

2) аудиторлық тапсырманың мақсаттары;

3) аудит кезеңі;

4) ішкі аудитке жататын операциялардың/рәсімдердің (мәселелердің) тізбесі;

5) аудиторлық тапсырманы орындау мерзімдері;

6) аудиторлық топтың құрамы;

7) аудиторлық топқа қажетті және аудиторлық тапсырманы жүзеге асыру басталғанға дейін аудит объектісінің персоналы дайындастын сұратылған ақпарат пен басқа да материалдардың тізбесін қамтиды .

«КазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

83. Аудиторлық тапсырма аудиторлық тапсырманы орындау басталғанға дейін аудит объектісіне оның басшылығына алдағы аудит туралы хабарлау және ішкі аудитке (электрондық поштаға) дайындалу үшін жеткілікті уақыт беру үшін ұсынылады.

Ішкі аудиттің алдын алу сипаты әрбір аудиторлық тапсырманың жоспарланғанын және аудит объектісіне ішкі аудиторларға қажетті сенім деңгейін қамтамасыз ету және аудит объектісінің барлық қажетті деректерді беруден және көрсетуден жалтару мүмкіндігін болдырмау үшін аудиторлық тапсырманың уақыты, бизнес процестері, рәсімдері мен критерийлері туралы хабарланатынын білдіреді.

Мүмкін болса, тосын элемент аудиторлық рәсімдердің маңызды бөлігі болып табылатын жағдайларды қоспағанда, аудит объектілеріне күтпеген сапарлардан аулақ болу керек

4.2.2. Аудит жүргізу

84. Ішкі аудит жүргізу алдында аудиторлық тапсырманың басшысы аудит объектісінің басшылығымен танысу кездесуін ұйымдастырады және өткізеді. Осы кездесуде аудиторлық тапсырма басшысы аудит объектісінің басшылығын аудиторлық тапсырмамен, аудиторлық топпен таныстырады, аудиторлық тапсырманы жүзеге асыру тәртібі мен мерзімдері, шарттары туралы хабарлайды ішкі аудиторлар жұмысы және ішкі аудит жүргізу кезеңіне аудит объектісімен өзара іс-қимыл жасау тәртібі.

85. Аудиторлық тапсырманы орындаудың мақсаты аудиторлық қорытындыларды растау үшін аудиторлық тапсырманы жоспарлау кезеңінде анықталған аудиторлық рәсімдерді жүргізу болып табылады. Сонымен қатар, ішкі аудиторлар аудиторлық бағдарламада көрсетілмеген аудит объектісі қызметінің факторларына назар аударуы тиіс. Мұндай факторлар қоғамның меншігіне қатысты заңсыз әрекеттердің бар екендігін көрсететін жағдайлар болуы мүмкін, оларды ішкі аудиторлар дереке аудиторлық тапсырма басшысының және IАҚ басшысының назарына жеткізуі тиіс.

A) аудиторлық рәсімдер:

86. Ішкі аудитті жүргізудің тиімділігін арттыру мақсатында IАҚ бизнес-процестерді іріктеу, тестілеу және бағалау әдістемелері бойынша нұсқаулықтар әзірлейді.

87. Ішкі аудиторлар Қоғамның стратегиялық мақсаттары шеңберінде олардың алдына қойылған мақсаттарға қол жеткізуді қамтамасыз ету үшін аудит объектілері (қоғам бөлімшелері) қолданатын шарапалардың барабарлығына бағалау жүргізуге тиіс. Бұл ретте сапа менеджменті жүйелерінің талаптарына жекелеген бизнес-процестердің (қызмет түрлерінің) сәйкестігінің ішкі аудитіне қарағанда маңыздырақ болып табылады, өйткені ол аудит объектісіне қойылатын талаптарды орындауға қатысатын қоғамның әртүрлі бөлімшелері мен лауазымды адамдарының түйіскен жерлеріндегі қызметті көз алдында қамтиды. Сонымен қатар, бұл менеджмент жүйелеріне қатысушыларды (қоғамның бөлімшелері мен лауазымды адамдарын) бір-бірімен сапалы өзара әрекеттесуге ынталандыруға ықпал етеді.

88. Егер аудиторлық тапсырманың мақсаты IБҚ тиімділігін бағалау немесе тәуекелдерді басқарудың (ұйымның) тиімділігін тұтастай бағалау болса, онда аудиторлық тапсырма тиісті бағалау әдістемесінің негізінде орындалуы мүмкін.

¹Кажет болған жағдайда аудиторлық тапсырмада сұратылған акпарат пен құжаттардың тізбесі толық емес және аудит жүргізу процесінде Аудиторлық топ кенейтуі мүмкін деген ескертпе болуы мүмкін.

«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

Бұл ретте аталған бағалауларды жүргізу қоғамның бизнес-процестерінің ерекшелігін, құрылымы мен қурделілігін ескере отырып, осы әдістемелерді барынша бейімдей отырып, аудит жөніндегі комитет келіскең және директорлар Кеңесі бекіткен әдістемелер шенберіндегі базалық қағидаттар мен тәсілдерге негізделуге тиіс.

IAK басшысы тестіленетін процестердің жеткіліктілігі және IAK жай-күйі туралы пікір білдіру және тәуекелдерді бағалау үшін бағалау критерийлері түрғысынан бекітілген әдістемелерді талдау бойынша іс-шаралар жүргізу тиіс.

IAK қажет болған жағдайда Қоғамның тәуекелдерін бағалау негізінде жаңа бөлімдерді және/немесе бақылау рәсімдерін (тесттерін) қоса отырып, әдістемелерге толықтырулар енгізіледі.

Әдістемелерге толықтырулар енгізуді аудит жөніндегі комитет келіседі және директорлар кеңесі бекітеді.

89. Ишкі аудиторлар бизнес-процесті немесе аудит объектісін ұйымдастыруға қатысты ақпарат алу үшін мыналарды жүргізуі керек:

- 1) Бақылау дизайнын бағалау;
- 2) бақылау рәсімдерінің орындалуын бағалау (тестілеу);
- 3) IBK элементтерін талдау (оның ішінде бақылау ортасын бағалау);
- 4) бизнес-процестің IBK тиімділігін жалпы бағалау.

90. Ишкі аудитордың тиімділігін арттыру үшін процестің қандай кезеңдері артық немесе сәйкес келмейтінін анықтауға көмектесетін процесс карталары деп аталатын блок-схемаларды құру ұсынылады. Блок-схемалар ынғайлышы:

- процесті талқылау және талдау кезінде оны көрнекі түрде ұсынуға мүмкіндік беріңіз;
- жалпы процесті және проблемалар туындаған бөлікті түсінуді женілдетеді;
- процестегі қатынастар мен әрекеттер тізбегін түсінуді женілдетеді;
- проблемаларды диагностикалауға көмектеседі;
- туындаған мәселелердің түпкі себептері туралы идеяларды ұсынуға көмектеседі;
- құжатталған рәсім болып табылады.

91. Бақылау дизайнын бағалау барысында аудиторларға келесі әдістерді қолдану ұсынылады, олардың нәтижелері жұмыс құжаттамасында көрсетілуі керек:

- бизнес-процестің идеалды схемасын қалыптастыру ("қалай болу керек"). Идеал процестің схемасы берілген процестің мақсаттарына қол жеткізуге кепілдік беретін етіп жасалады;
- бизнес-процестің нақты схемасын ("сол күйінде") идеалмен салыстыру;
- аудиттөретін процесс бойынша регламенттеуші және өкімдік құжаттарда көзделген бақылау рәсімдерінің болуы мен тиімділігін талдау;
- іс жүзінде процеске тән бақылау рәсімдерінің бар-жоғын, орындалу сапасын және тиімділігін талдау;
- іс жүзіндегі бақылау рәсімдерінің мазмұны мен орындалу сапасын бизнес-процесс бойынша ішкі нормативтік құжаттардың талаптарымен салыстыру;
- ұзақ кезеңдегі (3-5 жыл) оқиғаларды статистикалық талдау арқылы рәсімнің тиімділігін бағалау;
- бақылау процедураларын онтайландыру үшін бенчмаркинг және "ең жақсы тәжірибелі" іздеу.

Бақылау дизайнын бағалау жеке бақылау процедурасының құнын, сондай-ақ бүкіл микротолқынды пешті құру және қолдау шығындарын ескере отырып жүргізілуі керек. Бір тәуекелді немесе тәуелді тәуекелдерді бағытураға бағытталған бірнеше бақылау рәсімдері жұмыс істеген жағдайда, артық (қайталанатын) рәсімдерді

«КазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті үйымдастыру саясаты

болдырмай үшін бақылау ресімдерін пайдаланудың әртүрлі нұсқаларын бағалау жүргізілуі тиіс.

92. Аудиттегі бизнес-процестің ішкі нормативтік құжаттарын зерделеу және иесімен және процестің басқа қатысуышыларымен сұхбат қорытындылары бойынша аудиторлық топқа бағалау ұсынылады:

1) регламенттерде, саясаттарда және т. б. ресімделген немесе процесс иесі белгілеген мақсаттар қоғамның даму стратегиясына және мақсат қоюдың жалпы ережелеріне қаншалықты сәйкес келеді;

2) бизнес-процестердің тиімділігі мен үнемділігін айқындау үшін менеджмент пайдаланатын критерийлер;

3) бизнес-процестің иесі мен қатысуышыларын ынталандырудың колданыстағы жүйесінің бизнес-процестің/кіші процестің мақсаттарына сәйкестігі. Егер бизнес-процестің мақсаттары ресімделмеген болса және процесс иесі де оларды нақты тұжырымдау қынға соғатын болса, аудиторлар өздерінің теориялық және практикалық білімдері мен дағдылары негізінде (сонын ішінде ЭТАЛОН негізінде) осы процестің мақсаттары мен оларды өлшеу үшін көрсеткіштерді ұсынып, оларды процесс иесімен келісіу керек.

93. Бизнес-процестің ИБҚ жұмыс істеуінің сенімділігі мен тиімділігі туралы барабар қорытынды алуға бағытталған негізгі аудиторлық ресімдердің бірі талданатын процеске тән тәуекелдерді басқарудың нақты ресімдерін тестілеу болып табылады.

SVK сенімділігін тестілеу аудитордың талданатын тәуекел иесі осы тәуекелді тиімді басқара алатын бақылау процедурасының мақсатына жету ықтималдығын анықтауға бағытталған. Бұл ретте бақылау ресімінің мақсатын аудитор не процесс бойынша ішкі нормативтік құжаттарды талдау, процесс иесімен сұхбат негізінде не үқсас компанияларда осы процестерді үйымдастырудың "үздік тәжірибелері" негізінде дербес айқындайды.

Әдетте, тестілеуді аудиторлар іріктеу әдісімен жүргізеді. Иріктеме көлемі аудиторлардың іріктеме деректерін талдау негізінде жасалған қорытындылар іріктеме жасалған деректердің бүкіл көлемі (бас жынтық) үшін қолайлы болатынына жеткілікті сенімділігін қамтамасыз етуі тиіс. Иріктеу көлемі Ықтималдық теориясы мен математикалық статистика негізінде алынған арнайы формулаларды қолдану арқылы анықталуы немесе аудитордың кәсіби пікірі негізінде анықталуы мүмкін.

Тестілеу кезінде құралдар мен процедуралардың кең спектрі қолданылады, олардың орындалуы ИБҚ тиімділігі туралы объективті қорытынды жасауға мүмкіндік береді: салыстыру/ салыстыру, деректерді талдау және т. б.

Бақылау ресімдерін тестілеу талданатын тәуекелді басқару бөлігінде бақылаудың сенімділігін және осы тәуекелді іске асырудың ықтимал салдарын бағалауға мүмкіндік береді (бүкіл бас жынтыққа іріктемелі деректерді тексеру нәтижелерінің экстраполяциясын ескере отырып).

94. ИБҚ тиімділігі мен барабарлығын айқындау кезінде ең алдымен қоғамның менеджменті мен басшылығының ішкі бақылауды барлық бизнес-процестерге енгізуге, тәуекелдерді уактылы бағалауға және олардың әсерін жұмсарту үшін қолданылатын бақылау шараларының тиімділігіне бағытталған іс-әрекеттері (немесе әрекетсіздігі) ескерілуге тиіс.

Ішкі аудиторлар қоғамда барлық ажырамас тәуекелдерді есепке алмай және процестерге барабар бақылау шараларын енгізбей қызмет түрлерін жүзеге асыруға мүмкіндік бермейтін регламентtelген ресімдердің болуын қамтамасыз етуі қажет. Ішкі аудиторлар анықтаған анықтаулар қоғамдағы ішкі бақылау жүйесінің болмауына немесе дұрыс жұмыс істемеүіне байланысты ықтимал проблема туралы сигнал болуы мүмкін.

«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

95. Ішкі аудиторлар қоғамда ақпараттық ағындарды (ақпаратты алу және беру) және ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз етуді бақылауды жүзеге асыру бойынша регламентtelген рәсімдердің бар екеніне көз жеткізуі қажет. Бұл ретте қайталанатын (резервтік) автоматтандырылған жүйелерді және немесе құрылғыларды пайдалана отырып, күтпеген жағдайларға арналған әзірленген іс-қимыл жоспарларын, оның ішінде сыртқы қызмет көрсетуші (провайдер) қолдайтын қоғам қызметі үшін сини жүйелерді қалпына келтіруді, сондай-ақ күтпеген жағдайлар туындаған жағдайларда көрсетілген жоспарлардың орындылығын зерделеу қажет. Құпия ақпаратқа рұксатсыз қол жеткізуден және таратудан және құпия ақпаратты жеке мақсаттарда пайдаланудан қорғау тәртібін регламенттеуді қарастыру қажет.

Б) анықтау және аудиторлық дәлелдемелер:

96. Ішкі аудитпен анықталған анықтау фактілері туралы барлық тұжырымдар ішкі аудит нәтижелері мен берілетін ұсынымдар үшін негіз болатын аудиторлық дәлелдемелерге негізделуге тиіс. Осылайша, ішкі аудиторлар аудит қорытындыларын растау үшін ақпаратты жинауы, талдауы, түсіндіруі және құжаттауы керек.

97. Аудиторлық дәлелдемелер құзыретті және жеткілікті болуы керек. Ол үшін әртүрлі көздерден (сыртқы және ішкі) жиналған дәлелдемелер элементтері дәйекті, орынды, мағыналы болуы керек.

Аудиторлық дәлелдеменің құзыреттілігі оның барабар аудиторлық процедураларды қолдана отырып алуға болатын сенімділігін білдіреді.

Аудиторлық дәлелдеменің жеткіліктілігі деп оның барабарлығы мен сенімділігі түсініледі, оның көмегімен хабардар, хабардар адам ішкі аудитор сияқты қорытындыға келе алады.

98. Ішкі аудиторлар сәйкессіздіктің себептерін анықтау үшін тиісті процедураларды жүзеге асыратын адамдармен анықталған анықтамаларды талқылауы керек. Сәйкессіздіктің барлық анықталған анықтаулары мен себептерін ішкі аудиторлар жұмыс құжаттамасында (8-қосымшаның нысаны бойынша) тіркеуі тиіс және дереу аудиторлық тапсырма басшысының назарына жеткізілуі тиіс.

99. Аудиторлық тапсырманың басшысы аудит объектісінің басшылығымен олардың пайда болуына қарай барлық сини және Елеулі табылударды талқылауға тиіс.

100. Кішігірім анықтаулар бойынша ұсынылған ұсыныстар ауызша түрде (аудиторлық тапсырма басшысының келісімі бойынша) тиісті жұмыс құжаттамасында жазылуы керек.

101. Ішкі аудитті жүргізу кезінде ішкі аудиторлар осы мақсаттарды барабар орындау үшін қажетті жұмыс көлемін ғана орындаі отырып, аудиторлық тапсырманың мақсаттарын әрқашан есте ұстауы және басымдықтарды белгілеу және қойылған міндеттерді орындауға қажетті уақытты анықтау арқылы уақытты басқару дағдыларын дамытуы тиіс.

102. Барлық анықтаулардың сипатын талқылау және аудиторлық есепке енгізу үшін олардың рейтингін анықтау мақсатында аудиторлық тапсырманың басшысы аудиторлық топтың аудит объектісінің басшылығымен кездесуін ұйымдастыруы және өткізуі тиіс.

103. Аудиторлық тапсырма басшысының басшылығымен Аудиторлық топ барлық анықтамаларды қарауы, тиісті тәуекелдерді бағалауы және келесі шкала бойынша тәуекелдерге байланысты әрбір анықтау бойынша рейтингті (сипатты) анықтауы тиіс:

1) сини анықтау – анықталған сәйкессіздік Қоғам қызметінің тиімділігіне, оның мақсаттарына қол жеткізуге тікелей қауіп төндіреді. Сини анықтаулар түзету немесе алдын алу шараларын дереу қабылдауды талап етеді және Директорлар кеңесінің назарына жеткізілуі керек және ерекше бақылауда болуы керек;

«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті үйымдастыру саясаты

2) маңызды (Елеулі) анықтау – анықталған сәйкессіздік қоғам үшін ықтимал тәуекелдерді білдіреді және ішкі бақылау жүйесінің әлсірегенін куәландырады. Маңызды анықтаулар түзету немесе алдын алу шараларын қабылдауды талап етеді және Директорлар кеңесі мен қоғам басшылығының назарына жеткізілуі керек;

3) шамалы анықтау – анықталған сәйкессіздік қоғамдағы операциялық қызметке немесе бақылау ортасына әсер етеді және ішкі бақылау жүйесін жақсарту мүмкіндіктерінің болуы ретінде сипатталады. Кішігірім анықтаулар да тиісті шаралар қабылдауды талап етеді және аудит объектісінің басшылығына жеткізілуі керек.

104. Алаяқтық, мұлікті жылдыру фактілеріне байланысты анықтаулар дереу IАҚ басшысының назарына жеткізілуге тиіс, олар табылған деректерге әкеп согатын тәуекелдердің (зардалтардың) сипатына қарай шаралар қабылдануға тиіс.

B) ұсыныстар мен кеңестер:

105. Анықталған анықтау нәтижелері бойынша ұсыныстар, ең алдымен, жіберілген бұзушылықтардың себептерін, бар кемшіліктер мен сәйкессіздіктерді талдауға негізделуі керек. Бұл тәсіл кемшіліктердің себептерін жоюға және ішкі бақылау жүйесін жетілдіруге және қоғамдағы тәуекелдерді басқаруға бағытталған білікті және барабар ұсыныстарды әзірлеуді барынша қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

106. Аудиторлық топ бизнес-процесті бақылау дизайнын бағалау нәтижелері негізінде Қоғам менеджментімен бірлесіп талданатын процестің қолданыстағы ішкі бақылау жүйесін құру және онтайландыру бойынша ұсыныстар әзірлеуі керек. Ұсыныстар негізінен мыналарға бағытталуы керек:

-қоғамның ішкі нормативтік құжаттарында ресімделген Бақылау рәсімін орындау сапасын арттыру, оның ішінде осы бақылау рәсімін Орындаушы қызметкерлерді ынталандырудың тиімді жүйесін құру есебінен (егер ресімделген Бақылау рәсімі тиімді болса, бірақ оны нақты орындау кезінде ауытқулар болса);

- іс жүзінде орындалатын бақылау рәсімін заңдастыру (егер іс жүзінде іске асырылатын бақылау рәсімі тиімді, бірақ ішкі нормативтік құжаттардың талаптарында көзделмеген жағдайда);

- бақылау рәсімін әзірлеу және оның тиісінше орындалуын бақылау (Егер бақылау рәсімі ішкі нормативтік құжаттарда көзделмесе және қызметкерлердің нақты іс-әрекеттері тәуекелді тиімді басқаруға мүмкіндік бермесе).

107. Ішкі аудиттің негізгі міндеті объективті кепілдіктер беру болып табылатындығын ескере отырып, ішкі аудиттің кейінгі объективтілігіне теріс етпеу үшін IАҚ қызметіндегі консультациялық жұмыстың салыстырмалы үлесін үлгайту мәселесінде өте мүқият болу керек.

IАҚ ішкі бақылау жүйесін, бақылау рәсімдерін әзірлеу кезеңінде консультациялық қолдау көрсете алады, бірақ ішкі бақылау жүйесін құру/құру, тиімділігін қолдау және үйлестіру үшін жауапты болмауы тиіс, өйткені бұл қоғам басшылығының тікелей және тікелей міндеті болып табылады.

Сонымен катар, ішкі аудиторлар тек анықтаулар мен сәйкессіздіктерді анықтауға ғана назар аудармауы керек, олардың жұмысы қоғам қызметінің тиімділігі мен тиімділігін арттыру болып табылатын кез келген оң өзгерістерді көздейтін қоғамның құндылығын үнемі жетілдіруге және қосуға бағытталуы керек.

108. Ішкі аудиторлар аудиторлық тапсырманың басшысын және IАҚ басшысын аудиторлық тапсырманы орындау кезінде орын алған барлық проблемалар мен стандартты емес жағдайлар туралы хабардар етуі тиіс.

109. Аудиторлық топ мүшелерінің жұмыс құжаттамасы негізінде аудиторлық тапсырманың басшысы аудиторлық есептің алдын-ала нұсқасын дайындауы керек.

4.3. Аудиторлық есеп

«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

110. Аудиторлық есептің жобасын жасағаннан кейін аудиторлық тапсырманың басшысы немесе IАҚ басшысы аудиторлық есептің жобасының мазмұнын және есепте көрсетілмеген мәселелерді талқылау және өзара түсінуге қол жеткізу және аудиторлық есептің жобасын ұсыну үшін аудит объектісінің басшылығымен кездесуді ұйымдастырады және өткізеді.

111. Егер аудиторлық есепте елеулі ескертулер болса, ішкі аудиторлар ықтимал жанжалды жағдайларға дайын болуы керек. Ишкі аудиторлар өз көзқарастарын қоргай білуі, табанды және өз күштеріне сенімді болуы және фактілерді дереу растай білуі және аудит нәтижелерін егжей-тегжейлі көрсете білуі керек.

112. Ишкі аудиторлар талқылаулар мен ұсынылған фактілер негізінде тиісті түзетулер енгізіп, өздерінің объективтілігін сақтай отырып, фактілерге негізделген және маңызды болып көрінетін нәрсеге әділ және объективті қарауы керек. Осы мақсатта ішкі аудиторлар аудиторлық есептерді неғұрлым түсінікті және дәл ететін және аудиторлық қорытындының объективтілігіне әсер етпейтін өзгерістерден аулақ болуға тиіс. Егер пікірлерде елеулі сәйкессіздіктер болған жағдайда, ішкі аудиторлар аудиторлық есепте аудит объектісінің жауапты тұлғаларының түсініктемесін көрсете отырып, өз пікірін көрсетуі тиіс.

113. Аудиторлық есеп:

- аудиттің мақсаттары мен ауқымын және аудиттің мақсаттары мен орындалған жұмыс нәтижелерін көрсететін аудиторлық қорытындыны (**9-қосымшаның нысаны бойынша**) қамтуға;

- аудиторлық анықтауларды, тиісті ұсынымдарды және қажет болған жағдайда аудит объектісі басшылығының түсініктемесін қамтуға;

- есеп адресаттарына ішкі аудит нәтижелерімен жылдам танысуға мүмкіндік беру үшін анықтау бойынша объективті, сындарлы және толық ақпаратты қамтуға;

- тексерілген ІЖК және тәуекелдерді басқарудың барабарлығы мен тиімділігі туралы жалпы қорытындыны қамтуға;

- аудиттелетін саланың оң жақтарын анықтаумен қатар сипаттауды қамтуға;

- есеп адресаттарының сезімталдығын ескере отырып, дипломатиялық салмақты сақтау. Жақсарту қажеттілігіне баса назар аудару керек және менеджменттің және/немесе өткен оқиғалардың сынына назар аудармау керек.

114. Аудиторлық есепті ресімдеу кезінде ішкі аудиторлар мынадай негізгі талаптарды басшылыққа алуы тиіс:

1) титул параграфында аудиторлық тапсырманың және аудит объектісінің атауы, аудит кезеңі болуға және аудиторлық тапсырманың аяқталған күнімен белгіленуге тиіс, өйткені ішкі аудит аяқталған күннен бастап аудиторлық есепке қол қойылған күнге дейін болған оқиғалар мен операциялар ішкі аудитке жатпайды;

2) аудиторлық есеп аудиторлық тапсырманың мақсаттарын және аудит объектісі туралы қысқаша ақпаратты қамтуы тиіс;

3) аудиторлық есепте аудиторлық анықтаулардың егжей-тегжейлі (егжей-тегжейлі) сипаттамасы болуға тиіс. Аудиторлық анықтамалар келесі негізгі элементтерді қамтуы керек: бағалау критерийлері, анықтау сипатын анықтау, себептері мен салдары.

Бағалау критерийлері-бұл ішкі аудитке жататын процедуралар (функциялар) орындалуы керек стандарттар. Бағалау критерийлерін дұрыс анықтау ішкі аудит нәтижелерінің заңдылығын белгілейді. Бағалау критерийлерінің мысалдары қоғамның осы нормативтік құжаттарда белгіленген ІБҚ жеткіліктілік (жетілу) дәрежесін ескере отырып, аудит объектісінің қызметіне қатысты нормативтік құжаттары, сондай-ақ аудит объектісінің процестерін тиімді басқаруды қамтамасыз ететін стандарттарға қатысты ішкі аудиторлардың кәсіби пайымдаулары болып табылады.

«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

Анықталған анықтаулардың себептерін және қанағаттанарлықсыз жағдайды анықтау жағдайды түзету шараларына қатысты ұсыныстардың шынымен пайдалы болуы үшін қажетті алғышарт болып табылады. Себептер жеткілікті айқын болуы мүмкін немесе оларды қанағаттанарлықсыз жағдайды түзетудің арнайы және практикалық жолдарын көрсете отырып, ұсыныстар беру мақсатында логикалық пайымдау арқылы анықтауға болады. Аудиторлық есепте проблемалық жағдайдың себептерін көрсетудің болмауы жүргізілген аудиторлық жұмыстың жеткіліксіздігін білдіруі мүмкін. Ішкі аудиторлар аудит объектісінде жауапты тұлғаларымен тікелей қарама-қайшылықты болдырмау үшін себептер әдейі анықталмауы мүмкін жағдайларға жол бермеуі тиіс.

Салдары аудит объектісінде қызметіне байланысты тәуекелдерді білдіреді. Салдары сандық көрсеткіштерде көрсетілуі мүмкін. Егер нақты салдарды анықтау мүмкін болмаса, кейде анықталған мәселенің маңыздылығын көрсету үшін ықтимал (мүмкін) немесе материалдық емес тәуекелдерді анықтау пайдалы болуы мүмкін. Бұл ретте сәйкестендірілген тәуекелдер анықтаулардың сипаттын (сыни, маңызды, елеусіз) және тиісті ұсынымдарды енгізуіндегі жеделдік дәрежесін айқындайтынын назарға алған жөн.

Аудиторлық есепте әрбір анықтама оның сипаттын (маңыздылық дәрежесін) бағалаумен көрсетілуі керек. Бұл жағдайда З ұсынысты анықтау үшін түсті және әріптік белгілеу әдісін қолдану ұсынылады.

4) аудиторлық есеп аудит объектісінде басшылығы белгіленген фактілерді түзету үшін орындауы тиіс ұсынымдарды ұсынуға тиіс. Аудиторлық есептегі ұсыныстар нақты нені өзгерту, түзету немесе енгізу керектігін нақты көрсетуі керек.

Ұсынымдар, ең алдымен, бұзушылықты немесе сәйкессіздікті тудырган себептерді жоюға, аудит объектісінде ИЖК-ін жетілдіруге және аудит объектісі үшін ұсынылатын шаралардың тиімділігі мен пайдалылығын көрсетуге бағытталуы тиіс.

Ішкі аудитордың ұсыныстары мен осындай қанағаттанарлықсыз жағдайды тудырган себептер арасындағы байланыс нақты және қисынды болуы керек. Егер мұндай байланыс болса, онда ұсынылған әрекеттердің жүзеге асырылуы және тиісті түрде бақылануы ықтималдығы жоғары.

Колданыстағы ИБҚ құру және онтайландыру бойынша ұсыныстар "пайдашығындар" құндық талдау тұрғысынан негізделуі тиіс.

Әрбір ұсыныс атаулы болуы керек және жиынтықта аудиторлық анықтауды білдіретін нақты фактілердің сипаттамасына сәйкес келуі керек. Ұсынымдар қажетті әрекеттерді жасауға құқығы бар адамдарға жіберілуі керек.

Ұсынымдар ұсынылатын орындау мерзімдерін қамтиды, олар анықтаулардың сипаттына, анықталған тәуекелдерге және оларды жою жөніндегі ықтимал және/немесе ұсынылатын шараларға барабар болуы тиіс.

5) аудиторлық есепте сондай-ақ анықталған фактілерге қатысты аудит объектісі басшылығының түсініктемесі және аудит объектісі басшылығы ұсынған түзету және/немесе ескерту іс-қимылдарының жоспары (**10-қосымшаның нысаны бойынша**) қамтылуға тиіс. Егер түзету іс-қимылдарының жоспары аудит объектісі басшылығының алдын ала аудиторлық есепке жауабына енгізілсе, онда есепте ішкі аудиторлардың осындай жоспарды бағалауы қамтылуға тиіс. Егер аудит объектісінде басшылығы түзету іс-әрекеттері тұрғысынан қажеттілік бар деп санамаса, онда одан позицияның құжаттық негізdemесін алуды қамтамасыз ету қажет.

6) аудиторлық есепте аудиттөлін объект немесе бизнес-процесс бойынша он жақтары / процестері туралы ақпарат қамтылуға тиіс.

7) аудиторлық есепте аудит объектісінде ИЖК туралы аудиторлық қорытынды болуға тиіс.

Барлық анықтаулар мен сәйкессіздіктерді бағалау негізінде Аудиторлық топ аудиторлық тапсырма басшысының басшылығымен аудит объектісіндегі ИЖК туралы

«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

аудиторлық қорытындының алдын ала сипатын IҚҚ рейтингін беру және аудит объектісіндегі тәуекелдерді басқару арқылы мынадай шәкіл бойынша айқындауға тиіс:

1) жоғары рейтинг – IБҚ тиімді және сенімді жұмыс істейді. Бақылау дизайнын бағалау және бақылауды тестілеу SVC-нің қолайлы сенімділігі туралы оң нәтиже көрсетеді. Анықталған шамалы анықтаулар қоғамның бизнес-процестерінің IБҚ тиімділігіне әсер етпейді;

2) орташадан жоғары рейтинг - IБҚ және тәуекелдерді басқару қоғамның мақсаттарына қол жеткізуге ақылға қонымды кепілдіктер беретін қанағаттанарлық нысанда жұмыс істейді. Анықталған анықтаулар қоғам үшін қаржылық және операциялық тәуекелдерді көтермейді және бизнес-процестер иелері деңгейінде түзету шараларын қабылдауды талап етеді;

3) орташа рейтинг – IБҚ және тәуекелдерді басқару бизнес-процесті ұйымдастыру және операцияларды есепке алу болігінде жақсартуды және қоғамның мақсаттарына қол жеткізуіндің ақылға қонымды кепілдіктерін қамтамасыз ететін қосымша бақылауларды енгізуі талап етеді. Анықталған анықтаулар негізінен маңызды және түзету немесе алдын алу шараларын қажет етеді;

4) төмен рейтинг – IБҚ және тәуекелдерді басқару тиісті деңгейде жұмыс істемейді. Анықталған анықтаулар негізінен сыни сипатқа ие, операциялық және қаржылық қызметтің нәтижелеріне айтарлықтай әсер етеді және басшылық тарапынан дереу түзету немесе ескерту әрекеттерін қабылдауды талап етеді. Анықтау және түзету шаралары жағдайды барабар жақсартқанға дейін үнемі бақылауды қажет етеді;

5) нөлдік рейтинг – аудит объектісінде IБҚ енгізілмеген және өте қанағаттанарлықсыз жағдайда.

115. Аудиторлық есептің алдын ала нұсқасын алған сәттен бастап 5 жұмыс күні ішінде аудит объектісінің басшылығы анықталған сәйкесіздіктерге қатысты түзету іс-қимылдарының жоспарын дайындауы тиіс.

Егер түзету іс-қимылдарының жоспары дайындалуға көп уақытты қажет ететін болса, аудит объектісінің басшылығы жоспарды ұсыну мерзімін ұлғайту жөнінде тиісті түсініктемелер ұсынуы және оны IАҚ басшысымен келісіу тиіс.

116. IАҚ түзету іс-қимылдары жоспарын алған сәттен бастап 5 жұмыс күнінен аспайтын мерзімде аудиторлық есептің түпкілікті нұсқасын шығаруы тиіс.

117. Аудиторлық тапсырманың басшысы аудиторлық тапсырманы орындауға қатысқан ішкі аудиторларды аудиторлық есептің толықтығы және ондағы аудиторлық қорытындылардың объективті көрсетілуі тұрғысынан таныстыруы тиіс.

IАҚ басшысы мен аудиторлық тапсырма басшысының және/немесе ішкі аудиторлардың аудиторлық тапсырмаларға қатысты елеулі мәселелер бойынша кәсіби пікірлері сәйкес келмеген жағдайда тиісті құжат жасалуға тиіс, ол аудиторлық есеппен бірге директорлар Кенесіне ұсынылуға тиіс.

118. Аудиторлық есепке аудиторлық тапсырманың басшысы, IАҚ басшысы, сондай-ақ аудит объектісінің басшысы қол қоюға тиіс.

119. Аудиторлық есеп Директорлар кенесіне ол белгілеген тәртіппен ұсынылады.

120. Егер аудиторлық есептің соңғы нұсқасында кейіннен анықталған елеулі қате болған жағдайда, IАҚ басшысы түзетілген ақпаратты аудиторлық есептің барлық адресаттарының назарына жеткізуі тиіс.

121. IАҚ жасаған және алаяқтық пен ұрлық жағдайларын көрсететін есептер олар жасалғаннан (қол қойылғаннан) кейін бірден ұсынылуы тиіс.

122. IАҚ басшысы аудиторлық есепте қамтылған ақпаратты оның толықтығы мен дәлдігі тұрғысынан талдауды қамтамасыз етуге тиіс.

4.4. Берілген ұсынымдардың орындалу мониторингі

«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

123. Берілген ұсынымдардың орындалуына мониторингті IАҚ барлық елеулі аудиторлық анықтаулар бойынша тоқсан сайынғы негізде жүзеге асыруы тиіс (11-қосымшаның нысаны бойынша). Мониторингтің мақсаты аудиторлық ескертуге барабар рұқсат етілгенін, яғни анықталған тәуекелдер деңгейін төмендетуді (алдын алады) қамтамасыз ететін шаралар қабылданғанын анықтау болып табылады.

124. Барлық анықталған анықтаулар бойынша мониторингті IАҚ қызметкерлері жүзеге асырады.

125. Аудит объектісінің басшылығы аудиторлық есепте немесе ішкі аудит нәтижелері бойынша шығарылған басқа да құжаттарда көрсетілген аудит нәтижелеріне жауап ретінде тиісті іс-қимыл бойынша шешім қабылдауға жауапты болады.

Қоғам басшылығы шығындарға немесе басқа факторларға байланысты ұсыныстарды орындамауға байланысты тәуекелді қабылдауға шешім қабылдауы мүмкін. Бұл жағдайда Қоғам басшылығының қоғам үшін анықталған тәуекелдердің қолайлылығы туралы ұстанымы құжатталған және директорлар Кеңесінің назарына жеткізілуге тиіс.

126. Аудит объектісінің басшылығы ұсынылатын IАҚ ақпаратының дұрыстығына жауапты болады. Дұрыс емес, жаңылыстыратын, қабілетсіз, уақтылы және толық емес ақпарат берілген жағдайда IАҚ тиісті ден қою шараларын қабылдау үшін қоғам басшылығына, аудит жөніндегі комитетке және директорлар Кеңесіне хабарлауға міндетті.

127. Берілген ұсынымдардың орындалуын мониторингтеу кезінде IАҚ бар тәуекелге, сондай-ақ түзету іс-әрекеттерін қабылдау мерзімдерінің қындық дәрежесі мен маңыздылығына негізделуге тиіс.

128. Тоқсан сайын IАҚ қоғамның жауапты бөлімшелерінен/тұлғаларынан сыртқы аудитордың ұсынымдарын қоса алғанда, олар ұсынған іс-шаралардың орындалуы туралы ақпарат сұратуы тиіс.

129. Егер қоғамның (аудит объектісінің) басшылығы қоғам үшін қолайсыз болып табылатын тәуекелді өзіне қабылдаса немесе қабылданған бақылау шаралары ұсынымдарды орындалмау сияқты тәуекел деңгейіне сәйкес келмесе, онда IАҚ басшысы Директорлар Кеңесін хабардар етуге міндетті (**12-қосымшаның нысаны бойынша**).

Бұдан басқа, Директорлар кеңесі берілген ұсынымдардың орындалуын мониторингтеу нәтижелерін қоса алғанда, Аудиттің барлық елеулі нәтижелері бойынша Қоғам басшылығының шешімі туралы хабардар етілуге тиіс.

130. Берілген ұсынымдардың орындалуын мониторингтеу нәтижелері бойынша ақпаратты ішкі аудиторлар аудиторлық тапсырмаларды жоспарлау кезінде, сондай-ақ басқа да қажетті жағдайларда, мысалы, қоғамның ішкі құжаттарының жобалары бойынша қорытындылар дайындау кезінде пайдаланады.

131. Берілген ұсынымдардың/іс-шаралардың орындалуын мониторингтеу нәтижелері бойынша барлық ақпаратты, ұсынымдарды қоса алғанда, IАҚ ішкі аудиторлар, сыртқы аудиторлар берген ұсынымдар бойынша бөлек жеке аудиторлық файлда жүргізуі тиіс.

4.5. Жұмыс құжаттамасы

132. Жұмыс құжаттамасы-бұл ішкі аудиторлар дайындаған немесе ішкі аудит жүргізуге байланысты алған және сақтайтын құжаттар мен материалдар. Жұмыс құжаттамасы қағазға жазылған деректер түрінде, электронды түрде немесе басқа нысанда ұсынылуы мүмкін.

Жұмыс құжаттамасы қолданылады:

«КазАвтоЖол «ҰҚ» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

- 1) ішкі аудитті жоспарлау және жүргізу кезінде;
- 2) ішкі аудиторлар орындаған жұмысты ағымдағы бақылауды және тексеруді жүзеге асыру кезінде;
- 3) аудиторлық есепте көрсетілетін аудиторлық қорытындыларды растау мақсатында алынатын аудиторлық дәлелдемелерді тіркеу үшін.

133. Жұмыс құжаттамасына енгізілген ақпарат жеткілікті, негізделген, маңызды, пайдалы болуы керек және анықталған анықтамаларды растау және ұсыныстар беру үшін берік базаны қамтамасыз етуі керек.

134. Жұмыс құжаттамасы әрбір аудиторлық тапсырманы жоспарлау және орындау кезінде жасалуы және аудиторлық Файл (папка) түрінде ресімделуі тиіс. Бірнеше жылдар бойы бірдей аудиторлық тапсырмаларды орындаған кезде, кейбір аудиторлық файлдар (қалталар) тұрақты, қосымша ақпарат түскен сайын жаңартылатын, бірақ негізінен ағымдағы аудитке қатысты ақпаратты қамтитын ағымдағы аудиторлық файлдардан (қалталардан) айырмашылығы әлі де маңызды болып қалатын санатқа жатқызылуы мүмкін.

135. Жұмыс құжаттамасы әрбір нақты аудиторлық тапсырманың мәнжайларына және оны орындау барысында ішкі аудиторлардың қажеттіліктеріне жауап беретіндегі етіп құрастырылуы және жүйеленуі тиіс. Жұмыс құжаттамасының (қалтаның) файлының көлемі, егер жұмысты басқа ішкі аудиторға тапсыру қажет болса, ол тек осы жұмыс құжаттамасының негізінде орындалған жұмысты және бұрынғы ішкі аудитордың қорытындыларының негізділігін түсіне алатында болуы керек.

136. Жұмыс құжаттамасының аудиторлық файлы (папкасы) мынадай жұмыс қағаздарын қамтуы тиіс:

- 1) аудит объектісіне қатысты жалпы ақпаратты;
- 2) аудиторлық бағдарламаны және оған барлық өзгерістер мен толықтыруларды қоса алғанда, аудиторлық тапсырманы жоспарлау процесін және ішкі аудитті жүргізуге кететін уақыт шығындарын есептеуді көрсететін ақпаратты;
- 3) алдын ала тексеру нәтижелері бойынша аудиторлық бағдарламаның негіздемесі;
- 4) аудиторлық тапсырма;
- 5) аудиттегі бизнес-процессердің ИБҚ тестілеу нәтижелерін және анықтаудың дәлелді базасы бойынша барлық материалдарды қоса алғанда, аудиторлық анықтау жөніндегі жұмыс құжаттамасы;
- 6) аудиторлық есептің жобалары мен түпкілікті нұсқасы;
- 7) қажет болған жағдайда ішкі аудитордың қорытындыларын растау үшін аудит объектісі құжаттарының көшірмелері;
- 8) объектінің аудит нәтижелері бойынша ұсынған түзету және/немесе алдын алу іс-кимылдарының жоспары;
- 9) аудиторлық тапсырманы жүзеге асыруға қатысты барлық хат-хабарлар;

137. Жұмыс құжаттамасын ішкі аудиторлар аудиторлық тапсырмалардың қайталауы, кеңеюі мүмкін екенін ескере отырып, кейінгі аудиторлық тапсырмаларды жоспарлау кезінде пайдаланады.

Жұмыс құжаттамасын пайдалану ықпал етеді:

- 1) аудит объектісі қызметінің сипатын түсінуге жұмсалатын уақытты қысқартуға;
- 2) тәуекел саласын айқындау;
- 3) қажетті уақыт пен Еңбек ресурстарын неғұрлым дәлдікпен айқындау жолымен ішкі аудит жүргізуге жұмсалатын уақыт шығындарының есептеулерін жасау сапасын жақсартуға жол берілмейді.

138. IАҚ жұмыс құжаттамасының ұлгілік нысандарын әзірлеуді, оларды жасау, сақтау және қорғау (мұрагаттық көшірмелерін жасай отырып), сыртқы тараپтардың

«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

қолжетімділігіне қойылатын талаптарды және оларды қоғамда қабылданатын ішкі аудитті ұйымдастыру жөніндегі саясатқа енгізуі қамтамасыз етуге тиіс.

Мұндай стандарттау ішкі аудиторлардың жұмысын жеңілдетуі керек және сонымен бірге олардың жұмыс нәтижелерін сенімді бақылауға мүмкіндік береді.

139. IAҚ қызметкерлерінің (ішкі аудиторлардың) компьютерлеріндегі барлық жұмыс құжаттамасын (ақпараттың) олар бірлесіп пайдалануы тиіс және ішкі аудитор жұмыстан шығарылған кезде белгіленген тәртіппен оларға IAҚ басшысына берілуі тиіс.

4.6. IAҚ қызметі туралы есеп

140. IAҚ тоқсан сайынғы және жылдық негізде аудит жөніндегі комитетке және директорлар Кеңесіне есепті кезендегі IAҚ қызметі туралы есеп беріледі, ол мыналарды қамтуға тиіс:

1) есепті кезендегі аудиторлық тапсырмалар бөлігінде жылдық аудиторлық жоспардың орындалуы, жылдық аудиторлық жоспарды түзету мәселесін (қажет болған жағдайда) қоюмен осындаған жағдай болған жағдайда жоспардан ауытқу себептері мен факторлары туралы ақпаратты;

2) есепті кезенде орындалған аудиторлық тапсырмалар бойынша қысқаша шолу:

- қоғамның операциялық және стратегиялық мақсаттарына қол жеткізуге әсер ететін алайқтық фактілері мен тәуекелдерін қоса алғанда, аудиттелген бизнес-процестерді, анықталған тәуекелдерді ішкі бақылауда, оның ішінде корпоративтік басқару жүйесінде елеулі табулар;

- анықталған анықтаулар мен сәйкесіздіктердің себептері (қысқаша түрде);

- анықталған анықтаулардың тәуекелдерін (салдарын) бағалау;

- рейтинг қою арқылы аудиттелген бизнес-процестерді ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау;

- берілген ұсынымдар;

- атқарушы органдың аудит нәтижелері және атқарушы орган қабылдамаған ұсынымдар бойынша түзету шаралары жоспарын қабылдауы/қабылдамауы туралы ақпарат;

3) аудиторлық тапсырмаларды жүргізуге байланысты IAҚ қызметіндегі шектеулер туралы ақпаратты;

4) алдыңғы аудиттердің нәтижелері бойынша берілген IAҚ ұсынымдарының орындалуы туралы ақпаратты;

5) ұсынылған консультациялық қызметтер және олардың толықтығы мен сапасы туралы ақпарат;

6) мерзімі өткен ұсынымдарды (іс-шараларды) көрсете отырып, қоғамның жылдық қаржылық есептілігі аудитінің және/немесе оларды орындау жөніндегі қоғамның іс-шаралар жоспарының нәтижелері бойынша сыртқы аудиторлар ұсынымдарының орындалу мониторингінің нәтижелері туралы ақпаратты;

7) есепті кезенде IAҚ өткізген басқа да іс-шаралар (жұмыстар) туралы ақпарат (сыртқы аудитор, бақылаушы органдармен өзара іс-қимыл туралы ақпарат, тренингтерге катысу, IAҚ басшысы мен қызметкерлерінің жеке даму жоспарларын орындау туралы ақпарат және т. б.);

8) қойылған мақсаттарға және аудитті қамту саласына қатысты аудиторлық қызметтің нәтижелері бойынша есепті кезендегі аудиторлық қызметтің нәтижелерін жинақтайдын қорытынды.

141. IAҚ жылдық есебі шенберінде орындалған аудиторлық тапсырмалар бойынша қысқаша шолу IAҚ-ның қоғам үшін тиімділігі мен пайдалылығын көрсететін қорытындылармен есепті кезендегі неғұрлым елеулі табылуар мен ұсыныстарды көрсетумен шектелуі мүмкін. Сонымен қатар, қоғамдағы ішкі бақылау

«КазАвтоЖол «ҰҚ» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

және тәуекелдерді басқару жүйесінің, ат-аудиттің тиімділігін бағалау нәтижелері бойынша қорытындыларды көрсеткен жөн.

142. IAҚ қызметі туралы есепті ұсыну тәртібі мен мерзімдері IAҚ туралы ережеде белгіленеді.

4.7. IAҚ басшысы мен қызметкерлері қызметінің тиімділігін бағалау

143. IAҚ және оның басшысы қызметінің тиімділігін бағалау Директорлар Кеңесі бекіткен, IAҚ және оның басшысы үшін қызметтің уәждемелік түйінді көрсеткіштерін (ҚТК) белгілеуді және олардың орындалуын бағалауды көздейтін саясат пен рәсімдер негізінде жүзеге асырылады.

144. IAҚ обьективтілігі мен тәуелсіздігі қағидаттарын сақтау мақсатында IAҚ және оның басшысы үшін компанияның операциялық (өндірістік және қаржы-экономикалық) көрсеткіштерімен байланысты уәждемелік ҚТК белгілеуге жол берілмейді.

145. IAҚ қызметкерлерінің тиімділігі мен нәтижелілігін бағалау Директорлар Кеңесі бекіткен, IAҚ алдына қойылған мақсаттарға қол жеткізуге және IAҚ ішіндегі жанжал тәуекелдерін болдырмауға әрбір қызметкердің үлесін ескере отырып, ішкі аудиторлардың жұмысын жан-жақты және обьективті бағалауды қамтамасыз ететін саясат пен рәсімдер негізінде жүзеге асырылады.

146. Ишкі аудиторлардың жұмыс сапасын бақылау жүйесі IAҚ басшысы мен аудиторлық тапсырма басшысының кәсіби пікіріне негізделеді, аудиторлық тапсырмаларды орындау процесінде ішкі аудиторлардың жұмыс сапасына обьективті және жан-жақты бағалауды қамтамасыз етеді.

147. IAҚ басшысы ішкі аудиторлар қызметінің ағымдағы мониторингі шенберінде бағалау рәсімдерін тұрақты негізде (тоқсан, жыл) жүргізуі қамтамасыз етеді. IAҚ қызметкерлерінің жұмыс сапасын бағалау нәтижелері тоқсан сайын және жылдық негізде жүргізілетін ішкі аудиторлар жұмысының тиімділігін бағалау шенберінде аудит жөніндегі комитетке және директорлар Кеңесіне көрсетіледі және ұсынылады.

148. Ишкі аудиторлардың жұмыс сапасын бақылау жүйесі IAҚ басшысының жұмыс сапасын арттыру мақсатында ішкі аудиторларды кәсіптік оқытуды одан әрі жоспарлау үшін және аудиторлық тапсырмаларды жоспарлау және орындау кезінде ішкі аудиторлардың кәсіптік қасиеттерін неғұрлым тиімді пайдалану үшін қажетті ақпарат алуына ықпал етеді.

149. IAҚ басшысы тоқсан сайын аудит жөніндегі комитеттің және директорлар кеңесінің қарауына IAҚ және оның қызметкерлері қызметінің тиімділігін бағалауды шығаруды қамтамасыз етеді. IAҚ қызметін бағалау нәтижелеріне байланысты аудит жөніндегі Комитет / Директорлар кеңесі ұсынымдар беруге / шешім қабылдауға құқылы:

- бағалау нәтижелеріне сәйкес IAҚ қызметкерлеріне сыйлықақы беру туралы;

- IAҚ қызметкерлерінің еңбегіне ақы төлеудің бекітілген шкаласы (схемасы) шегінде не тиісті жылға Қоғамның бекітілген бюджеті шегінде басшының және қызметкерлердің лауазымдық айлықақыларының схемасын қайта қарау арқылы (жалақыны, Қоғамның қаржы-экономикалық қызметінің нәтижелерін және т. б. шолуды талдау негізінде) IAҚ жекелеген немесе барлық қызметкерлерінің еңбегіне ақы төлеу мөлшерін өзгерту туралы;

- қойылған мақсаттар мен міндеттерді орындағаны немесе стандарттар мен Әдеп кодексінің талаптарын бұзғаны үшін жекелеген қызметкерлерге қатысты жаза қолдану туралы;

- кепілдік бағдарламасы шенберінде шаралар қабылдау және ішкі аудит сапасын арттыру туралы.

«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

150. IАҚ басшысы мен қызметкерлеріне сыйлықақы беру мөлшерін (коэффициенттерін) есептеу және сыйақы беру тәртібі Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген және еңбекке ақы төлеу, қызметті бағалау, сыйлықақы беру және сыйақы төлеу мәселелерін регламенттейтін қоғамның нормативтік құжаттарының талаптарын ескере отырып, IАҚ жұмысын ұйымдастыру жөніндегі ішкі саясаттармен және рәсімдермен белгіленеді.

«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

Қосымша 1

ішкі саясатты ұйымдастыру саясатына
«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ аудиті

Аудит аймағының карталары (аудит әлемі)

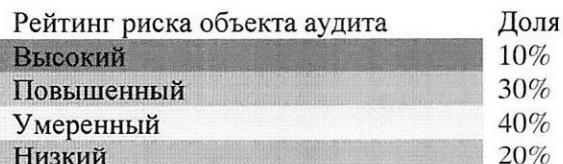
Аудит объектісі (процесс/бөлімше/ жоба және т. б.)	Тәуекел	Максаты бақылау мазмұны	Жаупты бөлімше	Себепте рі	Салдары	Әсерді бағалау	Ықтималдықты бағалау	Тән тәуекелді бағалау (7*8 баған)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Карыз операциялары	Жобаларды ұзақ уақыт қарастыру және шешім кабылдау қаупі	Күрьылымдық бөлімшелердің қорытынды беру мерзімдерін уақтылы орындаудына Мониторинг жүргізу		Күрьылымдық бөлімшелердің қорытынды беру мерзімдерін уақтылы орындаудына Мониторинг жүргізу	Жобалардың өтініш берушілерге сараптама бойынша қорытындыны уақтылы ұсынбау, тиімді және перспективалы жобамен әлеуетті карыз алушыдан айырылу	4	5	20

«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

Қосымша 2

ішкі саясатты ұйымдастыру саясатына
«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ аудиті

№	Әлеуетті аудит объектіл ері	Тексеру уақытын, жұмыс күндерін бағалау	Тән тәуекелді бағалау	Процесте соңғы өзгерістердің болуы (1-бәрі ұзак және тұрақты жұмыс істейді, 2-кейбір өзгерістер, 3-процесс жаңа немесе айтарлықтай өзгерді)	Алдынғы тексерудің нәтижелері (1 - жоғары ВК деңгейі, 2 – барабар, 3- жақсартуды қажет етеді, 4- қанағаттанарлы қсыз)	Соңғы тексеру жылы	Аудит объектіс інің рейтингі
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

«КазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

Қосымша 3

ішкі саясатты ұйымдастыру саясатына
«КазАвтоЖол «ҮК» АҚ аудиті

Ішкі аудит қызметінің жылдық аудиторлық жоспары АҚ «_____» бойынша _____ жыл

№ р/с	Аудиторлық тапсырманың атауы	Тәуекел Рейтингі	Аудиторлық тапсырманы орындау мерзімдері	Аудиторлық тапсырманың мақсаттары
I.	Орталық аппарат			
1.	<i>Бизнес процестердің атаулары</i>			
2.				
II.	Филиалдар			
	<i>Филиалдар мен бизнес процестердің атауы</i>			
1.				
2.				
III.	Өкілдіктер			
	<i>Бизнес процестердің атауы өкілдігі және</i>			
1.				
2.				
IV.	Еншілес ұйымдар, тәуелді және бірлескен бақыланатын ұйымдар			
	<i>Бизнес процестердің атауы</i>			
1.				
2.				

IAK басшысы _____ (T.A.Ә., қолы)

«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

Қосымша 4

ішкі саясатты ұйымдастыру саясатына
«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ аудиті

Есептеу

ішкі аудитті жүргізуге кететін уақыт пен арттыру

ішкі аудиторлардың біліктілігі және олардың жыл сайынғы еңбек демалыстары
(жылдық аудиторлық жоспар құру үшін)

№ п/п	Аудиторлық жұмыс түрі	Адам-сағаттағы уақыт*				
		Басшы	Аудиторлық тапсырманың басшысы	Ішкі аудитор 1	Ішкі аудитор 2	Барлығы
1.	IAK басшысы					
2.	Жылдық аудитті жоспарлау					
3.	Жеке аудиторлық тапсырманы жоспарлау ресімдері					
4.	IAK қызметі туралы есептерді дайындау					
5.	Аудит жөніндегі комитеттің жылдық есебін дайындауға қатысу					
6.	Аудиторлық тапсырмаларды орындау					
7.	Аудиторлық есепті дайындау					
8.	Аудиторлық ұсынымдар дайындау					
9.	Берілген ұсынымдардың орындалу мониторингі					
10.	Жұмыс құжаттамасын қалыптастыру					
11.	Консультациялық қызмет					
12.	Жеке даму жоспарын орындау					
13.	Ішкі аудиторлардың сыртқы аудитор жүргізетін қоғам аудитіне қатысуы					
14.	Жыл сайынғы еңбек демалысы					
15.	IAK басшысы болмаған уақытка IAK басшылығы					
БАРЛЫҒЫ:						

Адам-сағаттардағы уақытты есептеу 20__ жылға арналған жұмыс уақытының тенгерімі негізінде жүргізіледі.

___ жұмыс күні* күніне ___ сағат = ___ адам-сағат.

IAK басшысы _____ (T.A.Ә., қолы)
«___» 20__ жыл
(IAK басшысының қол қойған күні)

Таныстым: _____ (ішкі аудитордың T.A.Ә., қолы)
«___» 20__ жыл
(ішкі аудитордың қол қойған күні)

«КазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті үйымдастыру саясаты

Қосымша 5

ішкі саясатты үйымдастыру саясатына
«КазАвтоЖол «ҮК» АҚ аудиті

Аудиторлық бағдарлама

Аудиторлық тапсырманың атауы _____
Бизнес процесінің (аудит объектісінің) атауы _____
Аудиторлық
тапсырманың
мақсаттары _____
Аудит кезеңі _____
Адам-сағат саны _____
Тәуекел рейтингі (тәуекелдерді бағалауды
талдау нәтижелері бойынша) _____
Ішкі аудитор (Т.А.Ә., лауазымы, қолы) _____
Күні _____

№ р/с	Аудиторлық рәсімдердің тізбесі	Аудиторлық рәсімдер мен облыстардың негіздемесі	Аудит әдісі	Орындалу мерзімі (адам-сағат саны)	Ескерту
1.					
2.					

Келісілді:

Аудиторлық тапсырманың басшысы _____ (Т.А.Ә., лауазымы, қолы)
«____» ____ 20 ____ жыл
(басшының аудиторлық тапсырмага қол қойған күні)

Бекітілген:

IAK басшысы _____ (T. A. Ә., қолы)
«____» ____ 20 ____ жыл
(IAK басшысының қол қойған күні)

«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті үйымдастыру саясаты

Қосымша 6

ішкі саясатты үйымдастыру саясатына
«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ аудиті

Есептеу
жеке аудиторлық тапсырманы жүргізуге кететін уақыт

№ р/с	Аудиторлық жұмыс түрі	Кызметт і басқару	Жеке аудиторлық тапсырманы жоспарлау рәсімдері	Аудиторлы қ тапсырман ы орындау	Аудиторл ық есепті дайындау	Жұмыс күжаттамас ын қалыптаст ыру	Барл ығы
1.	Басшы		X	X	X	X	
2.	Аудиторлық тапсырманың басшысы	X					
3.	Ішкі аудитор	X					
Барлығы адам-сағат*							

*Адам-сағаттағы уақыт есебі 20 __ жылға арналған жұмыс уақытының теңгерімі
негізінде жүргізілді: __ жұмыс күні* __ тәулігіне сағат = __ адам-сағат.

Аудиторлық тапсырманың басшысы _____ (T. A. Ә., лауазымы, қолы)
 «____» ____ 20 __ жыл
 (басшының аудиторлық тапсырмага қол қойған күні)

IAK басшысы _____ (T.A.Ә., қолы)
 «____» ____ 20 __ жыл
 (IAK басшысының қол қойған күні)

«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

Қосымша 7

ішкі саясатты ұйымдастыру саясатына
«ҚазАвтоЖол «ҰК» АҚ аудиті

Аудиторлық тапсырма

Аудит объектісі: _____

Аудиторлық тапсырманың мақсаттары _____

Аудит кезеңі: _____ бойынша _____

Ішкі аудитке жататын операциялар/рәсімдер тізбесі:

1.

2.

...

Аудиторлық тапсырманы өткізу жөніндегі басшылық _____

(Аудиторлық тапсырма басшысының Т.А.Ә. және лауазымы)

Аудиторлық топтың құрамына:

1. _____ (Ішкі аудитордың Т.А.Ә. және лауазымы)

2. _____ (Ішкі аудитордың Т.А.Ә. және лауазымы)

...

Аудиторлық тапсырманы _____ жұмыс күні ішінде жергілікті жерден бастап жүзеге асыру «____» ____ 20 ____ жыл бойынша «____» ____ 20 ____ жыл.

Аудиторлық тапсырманы орындау процесінде стандартты емес жағдайлар туындаған жағдайда аудиторлық тапсырманың басшысы ІАҚ басшысының келісімі бойынша аудиторлық тапсырмада көзделмеген операциялардың/рәсімдердің аудитін қамтамасыз етеді.

Аудит объектісінің басшысы аудиторлық топты қажетті алдын ала ақпаратпен және материалдармен мерзімінде қамтамасыз етуге тиіс _____.

Қосымша: сұратылған ақпараттың және басқа материалдардың тізбесі.

Аудиторлық тапсырманың басшысы _____ (Т.А.Ә., қолы)
«____» ____ 20 ____ жыл
(басшының аудиторлық тапсырмага қол қойған күні)

Аудиторлық тапсырмамен таныстым:

Аудит объектісінің басшысы _____ (Т.А.Ә., қолы)
«____» ____ 20 ____ жыл
(қол қойылған күні)

«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті үйымдастыру саясаты

Қосымша 8

ішкі саясатты үйымдастыру саясатына
«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ аудиті

Анықтау бойынша жұмыс құжаттамасының үлгісі

Жұмыс қағазына сілтеме:

Дайындаған (аудитордың Т.А.Ә., лауазымы): _____

Күні, қолы:

Тексерілді (аудиторлық тапсырма басшысының Т.А.Ә., лауазымы): _____

Күні, қолы:

Анықталған сәйкесіздік рейтингі¹:

№ р/с	Аудиторлық үкім	Аудит объектісі басшысының түсініктемелері ² :
1	Сәйкесіздіктің қысқаша мазмұны:	
2	Бағалау критерийлері: (не және қалай болуы керек еді)	
3	Фактілер: (не табылды)	
4	Себебі: (неге бұл жағдай орын алды):	

¹1) **сыни анықтаулар** - анықталған сәйкесіздіктер Қоғам қызметінің тиімділігіне, оның мақсаттарына қол жеткізуге тікелей қауіп төндіреді. Сыни анықтаулар түзету немесе алдын алу әрекеттерін дереу қабылдауды талап етеді және Қоғамның Директорлар кеңесінің назарына жеткізілуге тиіс және ерекше бақылауда болуға тиіс;

2) **маңызды (Елеулі) анықтаулар** - анықталған сәйкесіздіктер қоғам үшін ықтимал тәуекелдерді білдіреді және ішкі бақылау жүйесінің әлсірегенін куәландырады. Маңызды анықтаулар түзету немесе алдын алу шараларын қабылдауды талап етеді және Қоғамның Директорлар кеңесі мен қоғам басшылығының назарына жеткізілуі керек;

3) **шамалы анықтаулар** - анықталған сәйкесіздіктер қоғамдағы операциялық қызметке немесе бақылау ортасына әсер етеді және мүмкіндіктердің болуы ретінде сипатталады ішкі бақылау жүйесін жақсарту. Кішігірім анықтаулар да қабылдауды қажет етеді барабар шаралар және аудит объектісі басшылығының назарына жеткізілуі тиіс.

²аудит объектісі басшысының түсініктемесі қоғамның түсінікті, қысылған, түсінуге сындарлы басшылығы болуға тиіс:

Түсінікті-талап етілетін барлық нәрсе, түсіндіру, ақпаратты қысқаша түрде ұсыну (қысқаша), онда кең таралмаған арнайы терминология мен қысқартуларды колданбау, қажетті жалпы немесе анықтамалық ақпаратты қамту;

Қысқаша-қысқаша, мәні бойынша сұрақ және қажет емес мәліметтерді қамтymайды. Анықтауга қатысы жоқ фактілерді, оқиғаларды және т. б. ұсынудан аулақ болу керек;

Сындарлы-акпарат кәсіби түрде баяндалуы керек, онда негізсіз ескертулер мен теріс мәнерде назар аударылмауы керек.

	Салдары: (бұл жағдай, мүмкін болса, сандық және құндық көрсеткіштерді пайдалана отырып (қажет болған жағдайда негізdemelik eseptheulerde қоса бере отырып) не әкелді немесе әкелуі мүмкін):	
	Ұсынымдар (ұсынымдарды орындауга арналған бағалау шығындарын, ұсынымдарды теңгемен орындаудан тікелей/жанама экономикалық әсерді бағалауды көрсете отырып (қажет болған жағдайда негізdemelik eseptheulerde қоса бере отырып)): _____	

Аудит объектісінің басшысы _____ (T.A.Ә., қолы)

«КазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

Күні: «____» 20__ жыл

Қосымша 9

ішкі саясатты ұйымдастыру саясатына
«КазАвтоЖол «ҮК» АҚ аудиті

Аудиторлық есеп

Аудиторлық тапсырманың атауы

Тапсырманың мақсаты:

Аудит объектісінің атауы

Аудиторлық тапсырманы орындау
мерзімі

Аудит кезеңі

Осы аудиторлық тапсырманы IАҚ туралы ережеде берілген өкілеттіктерге сәйкес
IАҚ жүзеге асырды _____

Осы аудиторлық есеп қараша арналған:

(адресаттар көрсетіледі)

АҚ «_____»
Ішкі аудит қызметі

«____» 20__ жыл

«КазАвтоЖол «ҰҚ» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

Содержание

1. _____

((аудиторлық тапсырманың операциясының/рәсімінің (сұрағының) атауы)
(№ Б.)

2. _____

((аудиторлық тапсырманың операциясының/рәсімінің (сұрағының) атауы)
(№ Б.)

Колданбалар тізімі:

Колданба нөмірі	Колданба атауы	Парақтар саны

«КазАвтоЖол «ҰҚ» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

(аудиторлық тапсырманың операциясының/рәсімінің (сұрағының) атауы)

Бақылау
Анықтау
Себептері
Салдары (тәуекелдері)
Ұсыныстар
Ішкі бақылау жүйесін бағалау

Қосымша: _____ парапта.

Басшылықтың түзету іс-қимылдарының жоспары (оны ұсынған кезде) аудиторлық есепке қосымша ретінде ресімделетінін ескеру қажет.

Аудиторлық тапсырманың басшысы _____ (T.A.Ә., қолы)
«____» ____ 20 ____ жыл
(аудиторлық тапсырма басшысының есепке қол қойған күні)

IAK басшысы _____ (T.A.Ә., қолы)
«____» ____ 20 ____ жыл
(IAK басшысының есепке қол қойған күні)

Басшы (аудит объектісінің) _____ (T.A.Ә., қолы)
«____» ____ 20 ____ жыл
(аудит объектісі басшысының есепке қол қойған күні)

«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті үйымдастыру саясаты

Қосымша 10

ішкі саясатты үйымдастыру саясатына
«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ аудиті

**Аудит нәтижелері бойынша аудит объектісі ұсынған түзету және/немесе алдын алу іс-
қимылдарының жоспары_____ , откізілген IАҚ**

№ р/с	Сәйкессізді ктің қысқаша мазмұны	IАҚ ұсынымдары	Жоспарланған түзету және / немесе ескерту әрекеттері	Түзету және / немесе ескерту әрекеттерін орындау мерзімі	Жауапты орындаушы	Аяқтау нысаны
1.						
2.						

Басшы (аудит объектісінің) _____(T.A.Ә., қолы)

«____» ____ 20 ____ жыл
(аудит объектісі басшысының есепке қол қойған күні)

«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

Косымша 11

**ішкі саясатты ұйымдастыру саясатына
«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ аудиті**

Ақпарат берілген ұсынымдар мониторингінің нәтижелері бойынша жағдайына « » 20 жыл

№ р/с	Аудиторлық тапсырманың (аудиторлық есептің) атауы және оны орындау мерзімдері	Іс-шараны Орындаушы- аудит объектісінің атауы	Ұсынымның мазмұны	Ұсынымдардың орындалуын бағалау (аудиторлық ескерту)
1.				
2.				

IAK басшысы _____ (*T.A.Ә., қолы*)

« » 20 жыл
(*IAK басшысының есепке қол қойған күні*)

«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ-да ішкі аудитті ұйымдастыру саясаты

Қосымша 12

ішкі саясатты ұйымдастыру саясатына
«ҚазАвтоЖол «ҮК» АҚ аудиті

**Орындалмаған ұсынымдар (іс-шаралар) туралы ақпарат
жағдай бойынша «___» 20__ жыл**

№ p/c	Іс-шараны Орындаушы -аудит объектісінің атауы	Аудиторлық тапсырманың (аудиторлық есептің) атауы және оны орындау мерзімдері	Ұсынымдард ың мазмұны	Орындаудың белгіленген мерзімі (ол белгіленген жағдайда)	Орындалмау себептері	Директор лар кеңесінің шешімі
1.						
2.						

IAK басшысы _____ (T.A.Ә., қолы)

«___» 20__ жыл
(IAK басшысының есепке қол қойған күні)